

ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

โดย

นายพิษณุ ยงดี

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

GOOD GOVERNANCE OF RATTANARATBUMRUNG SCHOOL

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION in Educational Administration

Department in Education Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2016

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “ธรรมาภิบาล
ของโรงเรียนรัตนราชกุลบำรุง” เสนอโดย นายพิษณุ ยงดี เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์

คณะกรรมการตรวจสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.สำเร็จ อ่อนสัมพันธ์)

...../...../.....

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วาทีพันธ์ ดร.นพดล เจนอักษร)

...../...../.....

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์)

...../...../.....

57252351: สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ: ธรรมนูญ, โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

พิษณุ ยงดี : ธรรมนูญของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้า

อิสระ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์, 96 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบธรรมนูญของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง
2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมนูญของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงเมื่อจำแนกตาม
ตำแหน่ง โดยใช้บุคลากรของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis)
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาได้แก่ 1) ผู้บริหาร (ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการสถานศึกษา/
ผู้ปฏิบัติงานแทนรองผู้อำนวยการ/หัวหน้ากลุ่มสาระ/หัวหน้างานฝ่ายต่างๆ) 2) ครูผู้สอน และ
3) กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง รวมจำนวนทั้งสิ้น 39 คน เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัยคือ ธรรมนูญ ตาม คู่มือหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบ
ราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลข
คณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ F-test และใช้ค่าสถิติต้นแคน (Duncan) ทดสอบความ
แตกต่างรายคู่

ผลการวิจัยพบว่า

1. ธรรมนูญของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
โดยเรียงลำดับ ค่ามัธยฐานเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม
หลักการตอบสนอง หลักความโปร่งใส หลักการระมัดระวัง และหลักนิติธรรม ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมนูญของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงเมื่อ
จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า กลุ่มผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่แตกต่าง
กันทั้งภาพรวมและรายด้าน

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา

2559

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ .....

57252351: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD: GOOD GOVERNANCE, RATTANARATBUMRUNG SCHOOL

PITSANU YONGDEE: GOOD GOVERNANCE OF RATTANARATBUMRUNG SCHOOL. INDIVIDUAL STUDY ADVISOR: ASST. PROF. SAKDIPAN TONWIMONRAT, Ph.D., 96 pp.

The purposes of this research were to find: 1) good governance of Rattanakumrungs School, 2) The comparison between opinion of administrators, teachers, and school board, on good governance of Rattanakumrungs School. The unit of analysis was personnel in Rattanakumrungs School. The sample comprises; 1) administrators 2) teachers and 3) school board in Rattanakumrungs School , with the total of 39. The research instrument was questionnaire about “good governance”, based on Office of the Public Sector Development Commission: OPDC. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, F-test, and Duncan.

The findings revealed as follows:

1. Good governance of Rattanakumrungs School as a whole and individual aspects were found at the high level; ranking from the highest to the lowest arithmetic mean : equity, participation, responsiveness, transparency, accountability, and rule of law.
2. The comparison between opinion of administrators, teachers, and school board, on good governance of Rattanakumrungs School were not different as a whole and individual of aspects.

Department of Educational Administration Graduate School,
Student's signature.....
Individual Study Advisor's signature .....

Silpakorn University
Academic Year 2016

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่อง “ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกุลร์บำรุง” สำเร็จลุล่วงได้ดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิพันธ์ ตันวิมลรัตน์ อาจารย์ผู้ควบคุมสารนิพนธ์ อาจารย์ ดร.สำเร็จ อ่อนสัมพันธ์ ประธานกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร กรรมการสอบสารนิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุตา เตียเจริญ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของสารนิพนธ์จนสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้านการบริหารการศึกษาให้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ ดร.รัชชัยย์ ศรสุวรรณ ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนรัตนราชกุลร์บำรุง ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย และขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนรัตนราชกุลร์บำรุง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม รวมทั้งอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณกำลังใจจากครอบครัว และนักศึกษาสาขาบริหารการศึกษา ปริญญาโทรุ่น 34/2 มหาวิทยาลัยศิลปากร ทุกคน สำหรับคำปรึกษาและความช่วยเหลือทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์

คุณความดีและคุณประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่ บิดา มารดา ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความรู้ อบรมสั่งสอน จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

57252351: สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ: ธรรมนูญ, โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

พิษณุ ยงดี : ธรรมนูญของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้า

อิสระ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์, 96 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบธรรมนูญของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง
2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมนูญของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงเมื่อจำแนกตาม
ตำแหน่ง โดยใช้บุคลากรของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis)
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาได้แก่ 1) ผู้บริหาร (ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการสถานศึกษา/
ผู้ปฏิบัติงานแทนรองผู้อำนวยการ/หัวหน้ากลุ่มสาระ/หัวหน้างานฝ่ายต่างๆ) 2) ครูผู้สอน และ
3) กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง รวมจำนวนทั้งสิ้น 39 คน เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัยคือ ธรรมนูญ ตาม คู่มือหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบ
ราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลข
คณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ F-test และใช้ค่าสถิติดีนแคน (Duncan) ทดสอบความ
แตกต่างรายคู่

ผลการวิจัยพบว่า

1. ธรรมนูญของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
โดยเรียงลำดับ ค่ามัธยฐานเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม
หลักการตอบสนอง หลักความโปร่งใส หลักการระมัดระวัง และหลักนิติธรรม ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมนูญของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงเมื่อ
จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า กลุ่มผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่แตกต่าง
กันทั้งภาพรวมและรายด้าน

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา

2559

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ .....

57252351: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD: GOOD GOVERNANCE, RATTANARATBUMRUNG SCHOOL

PITSANU YONGDEE: GOOD GOVERNANCE OF RATTANARATBUMRUNG SCHOOL. INDIVIDUAL STUDY ADVISOR: ASST. PROF. SAKDIPAN TONWIMONRAT, Ph.D., 96 pp.

The purposes of this research were to find: 1) good governance of Rattanakumrungs School, 2) The comparison between opinion of administrators, teachers, and school board, on good governance of Rattanakumrungs School. The unit of analysis was personnel in Rattanakumrungs School. The sample comprises; 1) administrators 2) teachers and 3) school board in Rattanakumrungs School , with the total of 39. The research instrument was questionnaire about “good governance”, based on Office of the Public Sector Development Commission: OPDC. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, F-test, and Duncan.

The findings revealed as follows:

1. Good governance of Rattanakumrungs School as a whole and individual aspects were found at the high level; ranking from the highest to the lowest arithmetic mean : equity, participation, responsiveness, transparency, accountability, and rule of law.
2. The comparison between opinion of administrators, teachers, and school board, on good governance of Rattanakumrungs School were not different as a whole and individual of aspects.

Department of Educational Administration Graduate School,
Student's signature.....
Individual Study Advisor's signature .....

Silpakorn University
Academic Year 2016

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาของการวิจัย.....	... 4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ข้อคำถามของการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	5
ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	12
ธรรมาภิบาล.....	12
ความหมายของธรรมาภิบาล.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล.....	14
ความสำคัญของธรรมาภิบาล.....	16
องค์ประกอบของธรรมาภิบาล.....	19
ธรรมาภิบาลในการบริหารภาครัฐไทย.....	29
ธรรมาภิบาลกับการศึกษา.....	31
แนวทางการส่งเสริมการกำกับดูแลองค์กรภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาล	
ของสำนักงาน ก.พ.ร.....	33
ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง.....	42
ข้อมูลทั่วไป.....	42
วิสัยทัศน์.....	42
พันธกิจ.....	42
เป้าประสงค์.....	42
กลยุทธ์.....	43

บทที่	หน้า	
		ข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษา..... 43
		งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 45
		งานวิจัยในประเทศ..... 45
		งานวิจัยต่างประเทศ..... 50
		สรุป..... 52
3		การดำเนินการวิจัย..... 53
		ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย..... 53
		ระเบียบวิธีวิจัย..... 54
		แผนแบบการวิจัย..... 54
		ประชากร..... 55
		กลุ่มตัวอย่าง..... 55
		ตัวแปรที่ศึกษา..... 55
		เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 56
		การสร้างและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย..... 57
		การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 57
		การวิเคราะห์ข้อมูล..... 58
		สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 58
		สรุป..... 59
4		ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 60
		ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 60
		ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การปฏิบัติธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง.... 62
		ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของ โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง..... 76
5		สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ..... 77
		สรุปผลการวิจัย..... 77
		อภิปรายผล..... 78
		ข้อเสนอแนะ..... 81
		ข้อเสนอแนะของการวิจัย..... 81
		ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป..... 82
		รายการอ้างอิง..... 83
		ภาคผนวก..... 87
		ภาคผนวก ก หนังสือขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล..... 88
		ภาคผนวก ข แบบสอบถาม/เครื่องมือวิจัย..... 90
		ประวัติผู้วิจัย..... 96

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	แสดงจำนวนครู จำแนกตามระดับการศึกษา เพศ ปีการศึกษา 2558..... 43
2	แสดงจำนวนครู จำแนกตามตำแหน่ง อันดับ เพศ ปีการศึกษา 2558..... 44
3	จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลในสถานศึกษาโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง..... 55
4	จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 60
5	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ในภาพรวม..... 62
6	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลักการตอบสนอง..... 64
7	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลักการรับผิดชอบ..... 66
8	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลักความโปร่งใส..... 68
9	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลักการมีส่วนร่วม..... 70
10	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลักนิติธรรม..... 72
11	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลักความเสมอภาค..... 74
12	การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบ (F -test) ความคิดเห็นต่อธรรมชาติของโรงเรียน รัตนราษฎร์บำรุงเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง..... 76

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย..... 9
2	ขอบเขตของการวิจัย..... 10

บทที่ 1

บทนำ

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ที่มีความเจริญทางเทคโนโลยีอย่างไม่หยุดยั้ง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ประเทศใดที่มีการเตรียมความพร้อมก็จะสามารถเผชิญและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในปัจจุบันนี้ประเทศต่างๆ ได้ให้ความสำคัญต่อการสร้างระบบในการจัดการบริหารที่ดี เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับประเทศของตน ที่พร้อมจะยอมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของโลกได้ทันต่อสถานการณ์¹ การจัดการบริหารที่ดีนั้นจะมีส่วนช่วยในการปรับปรุงสภาพพื้นฐานของประเทศในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาสถาบันทางสังคม และเศรษฐกิจ รวมถึงการปรับตัวไปตามกระแสโลกาภิวัตน์แบบตะวันตก ตามหลักระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นสำคัญ ซึ่งมีหลักนโยบายชุดหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ได้เหมือนนโยบายทั่วไป เพียงพิจารณาองค์ประกอบต่างๆ ของหลักการและนำมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กร คือ การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good governance) หรือธรรมาภิบาล² ธรรมาภิบาล ถือเป็นมิติใหม่การบริหารงานภาครัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญคือการเน้นบทบาทของผู้บริหารงานในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการที่มีคุณภาพสูง ตามความต้องการของประชาชนที่ต้องการสนับสนุนให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่ละระดับมากขึ้น การบริหารอย่างโปร่งใสมีคุณภาพด้วยระบบ “ธรรมาภิบาล” จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งของทุกองค์กร ในการบริหารงานแต่ละระดับจะเป็นหลักคิดในการบริหารองค์กร บริหารงานอย่างโปร่งใส มีคุณภาพ ระบบธรรมาภิบาลจึงเป็นหัวใจของทุกองค์กรไม่ว่าหน่วยงานราชการหรือเอกชน แต่ต้องอาศัยในการปรับตัวความพร้อมของประชาชนและผู้บริหารในทุกระดับ³

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งที่จะต้องปรับตัวตามกระแสของการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการ การที่สถานศึกษาจะมีคุณภาพได้นั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา

---

¹วิภาส ทองวิสุทธิ, **การบริหารจัดการที่ดี**, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อินทภาฯ, 2551), 1.

²สมบูรณ์ ศิริชัย, “เศรษฐกิจไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์,” (เอกสารในการสัมมนาทางวิชาการ ประจำปี 2550 เสนอที่ หอประชุมศรีบูรพา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ, 12 กันยายน 2550).

³ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ, **ธรรมาภิบาล** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์น้ำฝน, 2545), คำนำ.

ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีแนวทางในการปฏิบัติที่ดี รวมถึงในการจัดการศึกษา นักเรียนที่มีคุณภาพจำเป็นจะต้องมีครูดี ครูเก่ง อีกทั้งยังต้องมีความรู้ความสามารถและเสียสละ อุทิศตนให้กับงานพัฒนาการเรียนการสอนด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครู ครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้จัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ เพื่อสร้างสรรค์ความเป็นมนุษย์รวมทั้งคุณธรรมจริยธรรมแก่ลูกศิษย์ เพื่อให้ดำรงชีวิตอย่างสงบสุขในสังคมที่เปลี่ยนแปลง ถ้าครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาก็จะประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับความหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542⁴ ดังนั้นโรงเรียนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่ต้องการนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำเป็นที่จะต้องมีนำหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพราะสถานศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนานักเรียน ความสำเร็จหรือความล้มเหลวเกิดจากประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษานั้นเอง⁵

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) โดย พลเอกดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบนโยบายแก่ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีงบประมาณ 2559 ประกอบด้วย 12 ข้อดังนี้ 1) แนวทางยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีการปฏิรูปการเรียนการสอน ปฏิรูปการพัฒนาวิชาชีพ 2) การพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ 3) การปฏิรูปหลักแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) การจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ 5) การดูแลเด็กออกกลางคัน 6) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล 7) การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 8) การผลิตและพัฒนาครู 9) การดำเนินการขับเคลื่อนค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ 10) การเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมือง 11) การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาเฉพาะกิจ และ 12) การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา⁶ จากนโยบายข้างต้น จะเห็นได้ว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เล็งเห็นความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลดังกล่าว จึงได้มีนโยบายเสริมสร้างนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในหน่วยงานสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ให้

⁴ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **ครูแห่งชาติ** (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติ, 2541), 1.

⁵ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา, **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล** (กรุงเทพฯ: การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), 1.

⁶ ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ, “ก้าวข้ามขีดจำกัด สู่สหัสวรรษแห่งคุณภาพ” (เอกสารประกอบการประชุมในการมอบนโยบายแก่ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอที่ ห้องประชุมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพฯ, 23 กันยายน 2558).

บุคลากรในสถานศึกษา เกิดความรู้ ความเข้าใจ และปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนจำเป็นที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ได้ระบุหลักการ ในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 มีหลักสำคัญของธรรมาภิบาล 6 หลักคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการใช้ในสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับ การพัฒนาระบบราชการ โครงสร้างระบบงบประมาณ ระบบบุคลากร มาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรม คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) หน่วยงานนี้ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาลของสถาบันต่างๆในระดับสากลร่วมกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยพบว่ามี 10 องค์ประกอบหลักที่สำคัญ และเหมาะสมสำหรับนำมากำหนดเป็นเกณฑ์ในการประเมินการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย 1) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) 2) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) 3) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) 4) หลักการรับผิดชอบ (Accountability) 5) หลักความโปร่งใส (Transparency) 6) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) 7) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) 8) หลักนิติธรรม (Rule of Law) 9) หลักความเสมอภาค (Equity) และ 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented)⁷

การปฏิบัติงานในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรในสถานศึกษา จะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ มีทักษะ มีคุณธรรมและ จริยธรรม แต่ในปัจจุบันพบว่า ปัญหาที่ยังพบในสถานศึกษา คือ ครูบางส่วนยังขาดกระบวนการเรียนการสอนที่ดี สังคมให้ความสำคัญในการเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมลดลง ระบบบริหารงานในสถานศึกษาประสบปัญหา การบริหารงานที่ผิดพลาด ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการ รวมถึงตัวบุคคล การมีเรื่องราวร้องทุกข์ ฟ้องร้อง ขอความเป็นธรรม มีคดีความที่ต้องสืบสวน เป็นจำนวนมาก บุคลากรมีการสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้น สถานศึกษา ส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่สำเร็จตามเป้าหมาย⁸ ผู้วิจัยเห็นว่าถ้าบุคลากรในสถานศึกษานำหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการที่ดี (Good Governance) ตามหลักเกณฑ์ของสำนักงาน

⁷ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี , พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : ปริเมียร์โปรดการพิมพ์, 2552), คำนำ.

⁸ธีระ รุญเจริญ , สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย (กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, 2545), 10.

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ที่เหมาะสมนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาย่อมส่งผลในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้น

ปัญหาของการวิจัย

โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 มีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่า ด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 โดยนำหลักธรรมาภิบาลมาที่ เหมาะสมในสถานศึกษา 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า แต่จากการปฏิบัติงานพบว่า การนำหลักธรรมาภิบาล ไปใช้ในสถานศึกษายังประสบปัญหา กล่าวคือ ด้านหลักนิติธรรม เช่น บุคลากรของสถานศึกษา บางส่วนให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการลดลง และด้านหลักภาวะ รับผิดชอบ เช่น บุคลากรของโรงเรียนที่ได้รับมอบหมายแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษา มีการปฏิบัติหน้าที่ในการ คุมดูแลนักเรียน รวมถึงการอบรมนักเรียนในช่วงเคารพธงชาติยังไม่เคร่งครัดในการปฏิบัติหน้าที่ เท่าที่ควร⁹

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว หากผู้บริหารสถานศึกษา ครูและ บุคลากรในสถานศึกษา ไม่มีหลักในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ย่อมส่งกระทบถึง การดำเนินงาน ของสถานศึกษาไม่ประสบความสำเร็จ สถานศึกษาไม่มีคุณภาพ และบุคลากรไม่มีประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงาน ในทางตรงกันข้ามหากสถานศึกษา มีหลักในการปฏิบัติงานที่ดี ย่อมส่งผลให้สถานศึกษา ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ถือเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาระบบราชการ กล่าวคือ ได้ทำการศึกษา และวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาลของสถาบันต่างๆ ในระดับสากลร่วมกับกฎหมายและระเบียบที่ เกี่ยวข้องกับประเทศไทยพบว่า มี 10 องค์ประกอบหลักที่สำคัญและเหมาะสม และให้มีระดับธรรมาภิบาลเทียบเท่ากับมาตรฐานสากล จากความสำคัญขององค์กรดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำหลักธรรมาภิบาล ของการบริหารกิจการที่ดี (Good Governance) ตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา ระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 8 เพื่อทราบธรรมาภิบาลในสถานศึกษารวมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้นไป

⁹ เฉลิมพร ห้วยหงษ์ทอง, “ระเบียบวาระการประชุมข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษา” (เอกสารประกอบการประชุม ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนรัตนราษฎร์ บำรุง ครั้งที่ 2/2558 ณ หอประชุมรัชมังคลาภิเษก, 18 พฤษภาคม 2558).

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อทราบธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง
2. เพื่อทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยกำหนดข้อคำถามของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงอยู่ในระดับใด
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงเมื่อจำแนกตามตำแหน่งแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงอยู่ในระดับปานกลาง
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงเมื่อจำแนกตามตำแหน่งแตกต่างกัน

ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

การปฏิบัติงานในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษาควรมีกระบวนการและหลักการในการปฏิบัติงานให้มีความเหมาะสม ประสบความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่กำหนดโดยคำนึงถึงลักษณะระบบการจัดการของสถานศึกษาว่า สถานศึกษานั้นมีลักษณะการจัดการเชิงระบบกล่าวคือ โรงเรียนมีปัจจัยนำเข้า กระบวนการแปรสภาพและผลผลิต เช่นเดียวกับระบบอื่นๆ ตามแนวคิดของ แคทซ์ และคานัน (Katz and Khan) ที่กล่าวว่า องค์การเป็นระบบ ๆ หนึ่ง ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญคือ ตัวป้อน (Input) เป็นตัวเริ่มต้น และเป็นตัวจักรสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์การ กระบวนการ (process) เป็นการนำปัจจัยทางการบริหารทุกประเภทมาใช้ดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและผลผลิต (output) เป็นผลที่เกิดจากกระบวนการที่นำปัจจัยมาปฏิบัติ โดยมีสภาวะแวดล้อม (context) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อ ตัวป้อน กระบวนการ และผลผลิตอันเนื่องมาจากเป็นระบบเปิดที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา ขณะเดียวกัน

ธรรมชาติของระบบจะต้องมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ระบบยืนยาวอยู่ได้ อาจเป็นสิ่งที่คาดไว้หรือไม่เคยคาดว่าจะเกิดขึ้น¹⁰

โรงเรียนรัตนราชกูรบำรุงเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่หลักในการจัดการศึกษา โดยมีลักษณะการจัดการเชิงระบบ โรงเรียนทุกแห่งไม่ว่าจะมีขนาดใดก็ตามก็มีลักษณะเชิงระบบทั้งสิ้น กล่าวคือ โรงเรียนมีตัวป้อน กระบวนการแปรสภาพ และผลผลิตเช่นเดียวกับระบบอื่น ๆ โรงเรียนรัตนราชกูรบำรุง เป็นองค์กรระบบเปิดประกอบด้วยระบบย่อย ๆ ภายในองค์กร ที่ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยระบบจะยอมรับปัจจัยนำเข้า (input) จากสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการ (process) เปลี่ยนแปลงปัจจัยนำเข้าให้กลายเป็นผลผลิต (output) ซึ่งปฏิบัติสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (context) ทั้งภายในและนอกองค์กร กล่าวคือ สามารถกระทบคุณภาพการศึกษา ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ส่วนตัวป้อนในระบบการศึกษาคือ นโยบายการจัดการศึกษา บุคลากร เงินงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ได้ถูกแปรเปลี่ยนโดยกระบวนการองค์การ ได้แก่ การบริหาร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศ ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพของสถานศึกษาตามนโยบายการศึกษา¹¹

แนวคิดตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการที่ดี (Good Governance) ตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ที่เหมาะสมจะนำมาปรับใช้ในสถานศึกษามี 10 องค์ประกอบหลักที่สำคัญ และเหมาะสมสำหรับนำมากำหนดเป็นเกณฑ์ในการประเมินการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย 1) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) 2) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) 3) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) 4) หลักการรับผิดชอบ (Accountability) 5) หลักความโปร่งใส (Transparency) 6) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) 7) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) 8) หลักนิติธรรม (Rule of Law) 9) หลักความเสมอภาค (Equity) และ 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented)¹²

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ(United Nations Development Programme-UNDP) ได้วางองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลดังนี้ 1) การมีส่วนร่วม (Participation) 2) นิติธรรม

¹⁰ Daniel Katz and Robert L.Khan, **The social Psychology of Organization** 2nd ed. (New York : John Wiley & Son, 1978), 20.

¹¹ จันทราณี สงวนนาม, **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์, 2553), 21.

¹² สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, **คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : พรีเมียร์โปรดักส์, 2552), 8.

(Rule of Law) 3) ความโปร่งใส (Transparency) 4) การตอบสนอง (Responsiveness) 5) การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) 6) ความเสมอภาค/ความเที่ยงตรง (Equity) 7) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) 8) ภาระรับผิดชอบ (Accountability) และ 9) วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Vision)¹³

กระทรวงมหาดไทย กำหนดองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมี 11 องค์ประกอบคือ 1) การมีส่วนร่วม (Participation) 2) ความยั่งยืน (Sustainability) 3) ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) และให้การยอมรับ (Acceptance) 4) มีความโปร่งใส (Transparency) 5) ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) 6) มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากรและวิธีบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี 7) ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promoting Gender Balance) 8) การอดทนอดกลั้น (Tolerance) และการยอมรับ (Acceptance) ต่อทัศนะที่หลากหลาย (Diverse Perspective) 9) การดำเนินงานตามหลักนิติธรรม (Operating by Rule of Law) 10) ภาระรับผิดชอบ (Accountability) และ 11) เป็นผู้กำกับดูแล (Regulator)¹⁴

กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่ส่งเสริมการศึกษาให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม สร้างความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมทางการศึกษา ส่งเสริมการศึกษาวิชาชีพ ให้เอกชนมีส่วนร่วมในการศึกษา เน้นให้นิสิตนักศึกษามีโอกาสศึกษาต่อสูงขึ้นทั้งในท้องถิ่นและสถาบันเปิด เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้บริการแก่สังคม พัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมผู้ที่มีความสามารถพิเศษให้ได้เรียนและแสดงออกในทางที่เหมาะสม ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานในกระทรวง ให้มีประสิทธิภาพ จึงนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อปี พ.ศ. 2542 มาบูรณาการใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา โดยได้ระบุถึงหลักสำคัญของธรรมาภิบาล 6 หลัก 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า

¹³ ปธาน สุวรรณมงคล, การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: แก่นจันทร์การพิมพ์, 2558), 9-10.

¹⁴ สมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย, “หลักการบริหารราชการแนวใหม่ การวางแผนกลยุทธ์และบทความวิชาการ,” ใน **เหลียวหลังแลหน้าผู้บริหารมัธยมศึกษาต่อการปฏิรูปการศึกษา**, (กรุงเทพฯ: สมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย, 2544), 51-52.

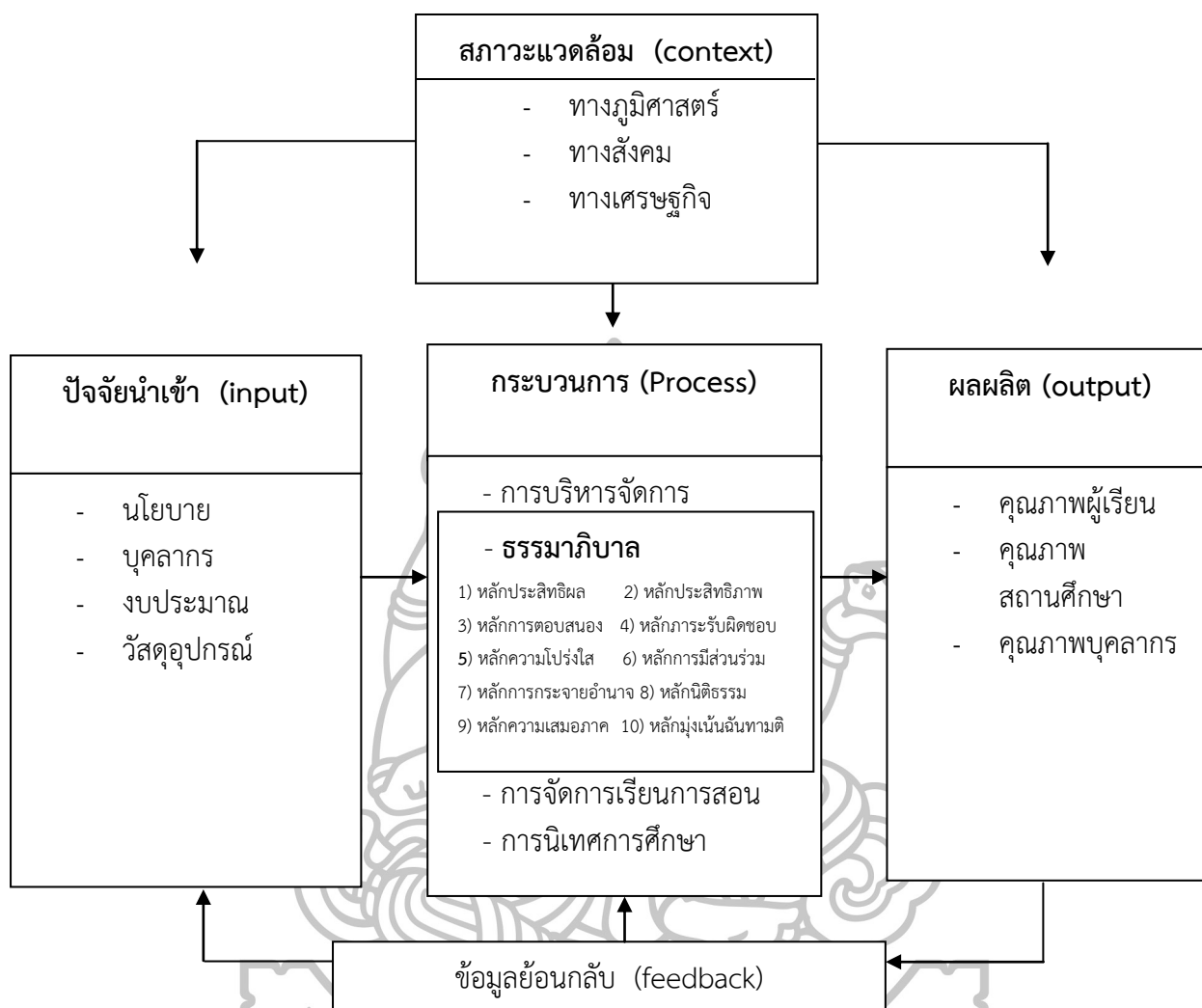
โดยองค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาลที่เสนอตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เน้นให้มีการกำหนดเป็นแนวทางให้หน่วยราชการยึดถือและปฏิบัติตาม¹⁵

จากแนวคิดธรรมาภิบาลข้างต้น เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ และส่งผลให้ผลผลิต คือ สร้างผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ และบุคลากรที่มีคุณภาพต่อไป ปรากฏดังแผนภูมิที่ 1

---

¹⁵ พงษ์พิสิทธิ์ ตี๋บมา, ธรรมาภิบาล กับการบริหารโรงเรียน , เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2558, เข้าถึงได้จาก <http://ksitds55.wordpress.com/ธรรมาภิบาล-กับการบริหาร/>

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

ที่มา : Daniel Katz and Robert L.Khan, *The social Psychology of Organization* 2nd ed. (New York : John Wiley & Son, 1978), 20.

: จันทรานี สงวนนาม, *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์, 2553), 21.

: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, *คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: พรีเมียร์ โปรการพิมพ์, 2552), 8-9.

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการที่ดี (Good Governance) ตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ที่เหมาะสมจะนำมาปรับใช้ในภาครัฐ 6 องค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) 2) หลักการรับผิดชอบ (Accountability) 3) หลักความโปร่งใส (Transparency) 4) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) 5) หลักนิติธรรม (Rule of Law) 6) หลักความเสมอภาค (Equity)¹⁶ (ทั้งนี้ไม่ศึกษาอีก 4 องค์ประกอบคือ หลักความเสมอภาค (Equity) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) และ หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เหมาะสมกับบริบทของการวิจัย) ดังแผนภูมิที่ 2

ธรรมาภิบาล
1. หลักการตอบสนอง
2. หลักการรับผิดชอบ
3. หลักความโปร่งใส
4. หลักการมีส่วนร่วม
5. หลักนิติธรรม
6. หลักความเสมอภาค

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี , พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : ปริเมียร์โปรดการพิมพ์, 2552), 8-9.

¹⁶ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : ปริเมียร์โปรดการพิมพ์, 2552), 8-9.

ข้อตกลงเบื้องต้น

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง บุคลากรโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง รวมจำนวนทั้งสิ้น 123 คน ทั้งนี้ไม่รวมผู้วิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์ ในการวิจัยไว้ ดังนี้

ธรรมาภิบาล หมายถึง การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา
ระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ทั้ง 6 ประการ ได้แก่ หลักการตอบสนอง (Responsiveness)
หลักการรับผิดชอบ (Accountability) หลักความโปร่งใส (Transparency) หลักการมีส่วนร่วม
(Participation) หลักนิติธรรม (Rule of Law) และ หลักความเสมอภาค (Equity) ในโรงเรียน

โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาในระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ตั้งอยู่ที่ ตำบลสวนกล้วย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ของสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 (กาญจนบุรี – ราชบุรี) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า เรื่องราวต่างๆในสาระที่เกี่ยวข้องกับ ความหมาย แนวคิด ความสำคัญ องค์ประกอบของธรรมาภิบาล ธรรมาภิบาลในการบริหารภาครัฐของไทย ธรรมาภิบาลกับการศึกษา แนวทางการส่งเสริมการกำกับดูแลองค์กรภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของ สำนักงาน ก.พ.ร . ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนรัตนราชกุลบุรีบำรุง ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมี รายละเอียดดังนี้

ธรรมาภิบาล

ความหมายของธรรมาภิบาล

เนื่องจากการใช้เรียกคำที่ต่างกันเช่น ธรรมาภิบาล ธรรมรัฐ การปกครองบ้านเมืองที่ดี การบริหารกิจการที่ดี และอื่นๆ ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้คำว่า “ธรรมาภิบาล” ซึ่งมีองค์การระหว่างประเทศและนักวิชาการได้ให้คำนิยามและความหมายของธรรมาภิบาลไว้ดังนี้ ธนาคารโลก หรือ world bank ได้นำไปใช้ครั้งแรกเมื่อประมาณปี ค.ศ. 1989 ซึ่งในรายงานเรื่อง “Sub – Sahare : Form Crisis To Sustainable Growth”ซึ่งเป็นการรายงานที่ ธนาคารโลกพยายามวิเคราะห์ถึงความล้มเหลวของรัฐอัฟริกาในการพัฒนาประเทศ โดยได้ให้ความหมายว่า Good Governance เป็นวิธีการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อจัดการบ้านเมืองในด้านการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนา โดยนัยของความหมาย เป็นการชี้ให้เห็นความสำคัญของการมีหลักธรรมาภิบาลเพื่อช่วยในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลสามารถให้บริการที่มีประสิทธิภาพ มีระบบยุติธรรม มีกระบวนการกฎหมายที่เป็นอิสระดำเนินการให้เป็นไปตามสัญญา อีกทั้งระบบราชการ ฝ่ายนิติบัญญัติ สื่อที่โปร่งใสรับผิดชอบ และตรวจสอบได้¹⁷

องค์การสหประชาชาติ หรือ United Nation : UN ได้ให้ความหมายของ ธรรมาภิบาล ว่าเป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นอยู่ของคนในสังคมทุกประเทศเพื่อพัฒนาและให้มี

¹⁷ นฤมล ทับจุมพล, “แนวคิดและวาทกรรม ว่าด้วยธรรมรัฐแห่งชาติ”, ใน การจัดการปกครอง (Governance), (กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), 15.

คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการดำเนินการนี้ต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อกระจายอำนาจให้เกิดความโปร่งใส รวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน และสังคมอย่างเท่าเทียมกัน และมีคำตอบพร้อมเหตุผลที่สามารถชี้แจงกันได้¹⁸

United Nations and Development Programme : UNDP ได้ให้คำนิยามของคำว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การดำเนินงานของภาคการเมือง การบริหาร และภาคเศรษฐกิจที่จะจัดการกิจการของประเทศในทุกระดับ ประกอบด้วยกลไก กระบวนการ และสถาบันต่างๆที่ประชาชนและกลุ่มสามารถแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ปกป้องสิทธิของตนเองตามกฎหมาย และแสดงความเห็นที่แตกต่างกันบนหลักการของการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การส่งเสริมหลักนิติธรรม เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการจัดลำดับความสำคัญทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมอยู่บนความเห็นพ้องต้องกันทางสังคม และเสียงของคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสได้รับการพิจารณาในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนา¹⁹

ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (The Asian Development Bank : ADB) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล คือ การมุ่งความสนใจไปที่องค์กรประกอบที่ทำให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มั่นใจว่านโยบายที่กำหนดไว้ได้ผล หมายถึงการมีบรรทัดฐานเพื่อให้มีความมั่นใจว่ารัฐบาลสามารถสร้างผลงานตามที่สัญญาไว้กับประชาชนได้²⁰

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ได้ระบุหลักการของนิยาม การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ไว้ดังนี้ “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชนและภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทา ป้องกัน หรือเยียวยาภาวะวิกฤติอันตรายเป็นอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน”²¹

¹⁸ สถาบันพระปกเกล้า, *ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล* (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544), 7.

¹⁹ สุดจิต นิमितกุล, “กระทรวงมหาดไทยกับบริหารจัดการที่ดี” ใน *การปกครองที่ดี (Good Governance)*, (กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์, 2543), 13.

²⁰ สถาบันพระปกเกล้า, *ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2546), 9.

²¹ สุดจิต นิमितกุล, “กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี” ใน *การปกครองที่ดี (Good Governance)*, (กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์, 2543), 24.

กลุ่มยุทธศาสตร์การงบประมาณ ให้ความหมายธรรมาภิบาลว่า เป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษ Good Governance มีความหมายกว้างขวางคือ เป็นกระบวนการที่ผู้ปกครองหรือชนชั้นปกครองได้มาซึ่ง สิทธิอำนาจการปกครอง และกระบวนการในการสร้าง การยอมรับ การใช้ หรือ การบังคับใช้ หรือการ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และสถาบันสาธารณะต่างๆ และเป็นวิธีการของ การใช้อำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการพัฒนาประเทศ²²

จรวยพร ธรณินทร์ ให้ความหมายของ ธรรมาภิบาล (Good Governance) มาจากคำว่า ธรรมะ+ อภิบาล หมายถึง การปกครองด้วยคุณความดี ซื่อสัตย์ต่อกัน มั่นคงในสัญญาที่มี สัญญา หมายถึง กฎ กติกา มารยาท ที่ทำร่วมกัน ด้วยความเป็นธรรม โปร่งใส และต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ทำ²³

เกษม วัฒนชัย ให้ความหมายธรรมาภิบาลว่า เป็นคำแปลมาจากภาษาอังกฤษว่า Good Governance ซึ่ง “Good” แปลว่า “ดี” “Governance” แปลว่า “การกำกับที่ดี การดูแลอย่างดี” ธรรมาภิบาล หรือ Good Governance จึงเป็นหลักในการบริหารกิจการที่ดี²⁴

จากความหมายของธรรมาภิบาลที่แตกต่างกัน แต่ยังมีแนวคิดพื้นฐานและหลักการที่ใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นอยู่ของคนในสังคม ทุกประเทศเพื่อพัฒนาและให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นการบริหารจัดการทรัพยากรเศรษฐกิจและสังคม โดยมีการปกครองประเทศให้มีความเป็นธรรม โปร่งใส มีประสิทธิภาพ และตรวจสอบได้ อันนำไปสู่ การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดที่มีมาแต่สมัย เพลโต (Plato) และ อริสโตเติล (Aristotle) นักปราชญ์หลายท่านได้พยายามที่จะค้นหารูปแบบในการปกครองที่ดี แต่ก็ยังไม่ได้ขอบเขตและ ความหมายที่ชัดเจน อาจกล่าวได้ว่าวิวัฒนาการของรูปแบบอภิบาลที่ดีเกิดขึ้นช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อมีการค้นหารูปแบบการปกครองที่สามารถจะนำประเทศของตนไปสู่การปกครองแบบ ประชาธิปไตยตะวันตกของประเทศที่เพิ่งได้รับการปลดปล่อยจากอาณานิคมและสามารถช่วยฟื้นฟู ประเทศจากความเสียหายภายหลังจากสงคราม ซึ่งต่อมารูปแบบการปกครองดังกล่าวผสมผสานกับ ระบบราชการของ Weberian ได้ถูกนำไปใช้ในประเทศต่างๆทั่วโลก อย่างไรก็ตามรูปแบบของ

²² กลุ่มยุทธศาสตร์การบริหารงบประมาณ, “ธรรมาภิบาล: การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี,” การบริหารงบประมาณ 53, 1 (ม.ค.-มี.ค. 2553): 58.

²³ จรวยพร ธรณินทร์, 12 **ไม่เด็ดสุดสำเร็จข้าราชการ**, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : อินสปายร์ สำนักพิมพ์ในเครืออนามมีบุ๊คส์, 2552), 227.

²⁴ เกษม วัฒนชัย, **ธรรมาภิบาลกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน** (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546), 51.

Weberian ยากที่จะนำไปประยุกต์ใช้และสานต่อ เนื่องจากการขยายตัวของระบบราชการทำให้ยากต่อการจัดการและขาดความยืดหยุ่นในการที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบ สามารถประเมินผลงานได้อย่างชัดเจน และมีการแข่งขันเพื่อให้มีการจัดการบริหารที่ดีขึ้น²⁵ องค์การสหประชาชาติมีแนวคิดในการสร้างความเป็นอยู่ของคนในสังคมทุกประเทศให้มีการพัฒนาที่เท่าเทียมและมีคุณภาพที่ดีขึ้น ซึ่งการดำเนินการจะต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการกระจายอำนาจให้เกิดความโปร่งใส ธรรมภิบาล คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคมที่เท่าเทียมกัน และมีคำตอบพร้อมด้วยเหตุผลที่สามารถชี้แจงกันได้²⁶

การบริหารรัฐกิจแนวใหม่ให้ความสำคัญกับหลักการของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การให้ความสำคัญกับประชาชน การมุ่งเน้นให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีตามแนวคิดของการบริหารแนวใหม่จึงเกิดขึ้นเป็นหลักการที่ใช้ดำเนินงานแบบเอกชนและธุรกิจในภาคราชการ นักทฤษฎีที่ศึกษาเรื่องของการเป็นพลเมือง เรื่องของชุมชน ประชาสังคม มานุษยวิทยาองค์การและการบริหารรัฐกิจใหม่เป็นผู้มีส่วนในการผลักดันให้เกิดการอภิปรายกันถึงหลักการบริหารแนวใหม่ ซึ่งอาจมีหลักการแตกต่างกันออกไป²⁷

การเกิดขึ้นของธรรมภิบาลในประเทศไทย เกิดขึ้นในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2539-2540 ได้ส่งผลเชิงลบต่อทุกภาคส่วนของสังคม ซึ่งสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งเกิดการจากบริหารจัดการในระดับชาติและระดับองค์กรทั้งในภาครัฐและเอกชนมีความบกพร่องและขาดประสิทธิภาพรวมถึงการกระทำผิดทุจริตและขาดจริยธรรม หลังจากนั้นแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการที่ดีได้เผยแพร่สู่สังคมไทย โดยองค์กรพัฒนาในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งนักวิชาการที่ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในการสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยได้หยิบยกปัญหาที่เป็นผลกระทบจากการมีระบบบริหารจัดการที่ไม่ดีและแนวทางสร้างระบบที่ดีขึ้นมาเป็นประเด็นในการสร้างความเข้าใจและระดมความเห็นจากประชาชนในภาคส่วนต่างๆของสังคม ส่งผลให้ประเทศไทยมีการบังคับใช้และปรับแก้กฎหมายต่างๆเพื่อก่อให้เกิดและเสริมสร้างธรรมภิบาลในการบริหารจัดการทุกภาคส่วนภายในประเทศ²⁸ ธรรมภิบาลจัดเป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารงานและการปกครองใน

²⁵ Sam Agere, *Promoting Good Governance : Principle, Practices and Perspective* (London : Commonwealth Secretariat, 2000), 25.

²⁶ บุซบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี, รายงานการวิจัยตัวชี้วัดธรรมภิบาล (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544), 7.

²⁷ Denhardt Janet V. and Robert B. Denhardt, *The New Public Service: Serving* (New York: M.E.Sharpe, 2003), 42-43.

²⁸ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : พรีเมียร์ โปรการพิมพ์, 2552), 1.

ปัจจุบัน เพราะโลกปัจจุบันได้หันไปให้ความสนใจกับเรื่องของโลกาภิวัตน์และธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดี มากขึ้น แทนการสนใจเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรม เพราะกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจมีความสำคัญกระทบถึงกัน การติดต่อสื่อสาร การดำเนินกิจกรรมในที่หนึ่งมีผลกระทบต่ออีกที่หนึ่ง การพัฒนาเรื่องของการเมืองการปกครองได้มุ่งให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น หากจะให้ประเทศมีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน การมุ่งดำเนินธุรกิจ หรือปฏิบัติราชการต่างๆโดยไม่ให้ความสนใจถึงเรื่องของสังคม ประชาชน และสิ่งแวดล้อมจึงเป็นไปได้อีกต่อไป การมีการบริหารจัดการที่ดี จึงเข้ามาเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและเริ่มมีการนำไปปฏิบัติกันมากขึ้น

ธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดี ถือเป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของประชาชน โดยเฉพาะข้าราชการ และพนักงานบริษัทเอกชนเพราะธรรมาภิบาลเป็นการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งมั่นอยู่บนหลักการบริหารงานที่เที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจิตสำนึกในการทำงาน มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำ พร้อมตอบคำถามหรือตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและพร้อมรับผิดชอบ มีศีลธรรม จริยธรรมในการทำงาน การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการรับรู้ ตัดสินใจ ดำเนินการและประเมินผล ตลอดจนร่วมรับผลจากการตัดสินใจร่วมกัน มีการส่งเสริมสถานภาพหญิงชาย และการให้ความสำคัญกับกลุ่มต่างๆ รวมทั้งคนด้อยโอกาส ตลอดจนการสร้างความเท่าเทียมกันทางสังคมในการรับโอกาสต่างๆที่ประชาชนพึงจะได้รับจากรัฐอีกด้วย ธรรมาภิบาลเป็นทั้งหลักการ กระบวนการและเป็นเป้าหมายไปในตัว การมีธรรมาภิบาลอาจนำมาสู่การมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ในที่สุดและการมีประชาธิปไตยก็นำมาสู่การมีผลทางสังคมคือ มีการพัฒนาประเทศไปในทางที่สร้างความสงบสุขอย่างต่อเนื่องและสถาพร ตลอดจนนำมาสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆที่จะเกิดขึ้นได้โดยสันติวิธี ในส่วนของเอกชนก็มีการมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ซึ่งมีการเรียกว่า เป็น Corporate Governance หรือ บรรษัทภิบาล เป็นการสร้างหลักของการเติบโตของ บริษัท เพื่อความอยู่รอดในโลกของการแข่งขัน ซึ่งต้องมีแนวปฏิบัติสำหรับบุคคลากร เช่น ความโปร่งใส ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และแข่งขันได้ เป็นต้น การมี บรรษัทภิบาล มีการดำเนินการด้วยหลักธรรมที่ถูกต้อง เพื่อเสริมศักยภาพในการแข่งขัน และเพิ่มประสิทธิภาพ การมีการ บริหารจัดการที่ดี ช่วยให้ระบบถ่วงดุลที่เกิดขึ้นในองค์กรดีขึ้น ระบบ ในการตรวจสอบจะทำได้ดีด้วย เป็นการให้หลักการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล ให้สิ่งที่ไม่ดีถูกขจัด คงไว้แต่สิ่งที่ดี²⁹

ความสำคัญของธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล เป็นหลักเกณฑ์การปกครองบ้านเมือง ตามวิถีทางประชาธิปไตย เป็นการปกครองบ้านเมืองที่มีความเป็นธรรม มีกฎเกณฑ์ที่ดีในการบำรุงรักษาบ้านเมือง และสังคมให้มีการพัฒนาครอบคลุมทุกภาคส่วนของสังคม รวมทั้งมีการจัดระบบองค์กรและกลไกต่าง ๆ ในส่วนราชการ องค์กรของรัฐ รัฐบาล การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น ตลอดจน องค์กรอิสระ (Independent Organization) องค์กรเอกชน กลุ่มชมรมและสมาคมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นนิติบุคคล

²⁹ ถวิลวดี บุรีกุล, **ธรรมาภิบาล : หลักการเพื่อการบริหารรัฐกิจแนวใหม่**, เข้าถึงเมื่อ 30 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title>

ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม (Civil Society) ธรรมนูญฉบับนี้ จึงเป็นแนวทางในการจัดระเบียบ เพื่อให้สังคมของประเทศทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนของทั้งประเทศ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรม

หลักธรรมนูญฉบับนี้ เป็นหลักการบริหารจัดการที่ดี เพราะมีการปรับวิธีคิด วิธีการบริหารราชการของประเทศไทยใหม่ทั้งระบบ โดยกำหนดเจตนารมณ์ของแผ่นดินขึ้นมาเพื่อทุกคนทุกฝ่ายในประเทศร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันจัดการ ร่วมกันรับผิดชอบ แก้ปัญหา พัฒนานำพาแผ่นดินนี้ไปสู่ความมั่นคง ความสงบ -สันติสุข มีการพัฒนาที่ยั่งยืนและก้าวไกลดังพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชที่ว่า "เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม" หลักธรรมนูญฉบับนี้ จึงตั้งอยู่บนรากฐานของความถูกต้อง ติงามมั่นคง หรือธรรมาธิปไตย ที่มุ่งให้ประชาชน สังคมระดับจังหวัด อำเภอ ตำบลหมู่บ้าน ชุมชนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การบริหารจัดการ การบริหารในทุกระดับ ปรับวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐใหม่ เพราะระบบราชการที่แข็งตัวเกินไป ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพและขาดความชอบธรรม กฎเกณฑ์เข้มงวด ช่องทางการสื่อสารขาดตอน รัฐไม่สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ได้ถูกต้อง ทำให้เกิดความขัดแย้ง ชว่งชิงอำนาจและความล้มเหลวของระบบราชการและรัฐบาล จึงทำให้ความคิดเกี่ยวกับ Government เปลี่ยนไปกลับกลายมาเป็น Governance ที่ทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมกล่าวคือ

ภาครัฐ ต้องมีการปฏิรูปบทบาทหน้าที่ โครงสร้างและกระบวนการทำงานของหน่วยงาน กลไกการบริหาร ให้สามารถบริหารทรัพยากรของสังคมอย่างโปร่งใส ซื่อตรง เป็นธรรม มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีสมรรถนะสูงในการนำบริการของรัฐที่มีคุณภาพไปสู่ประชาชนโดยจะต้องมีการเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม และวิถีทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ให้ทำงานโดยยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง และสามารถร่วมทำงานกับภาคประชาชนและภาคเอกชนได้อย่างราบรื่นเป็นมิตร

ภาคธุรกิจเอกชน ต้องมีการปฏิรูปและกำหนดกติกาในหน่วยงานของภาคธุรกิจเอกชน เช่นบริษัท บริษัท ห้างหุ้นส่วน ให้มีกติกากการทำงานที่โปร่งใส ซื่อตรง เป็นธรรมต่อลูกค้า ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นและต่อสังคม รวมทั้งมีระบบติดตามตรวจสอบการให้บริการที่มีมาตรฐานเทียบเท่าระดับสากล และร่วมทำงานกับภาครัฐและภาคประชาชนได้อย่างราบรื่น เป็นมิตรและมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ภาคประชาชน ต้องสร้างความตระหนักหรือสำนึกตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคลถึงระดับกลุ่มประชาสังคม ในเรื่องของสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและสาธารณะทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อเป็นพลังของประเทศที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการของการสร้างกลไกการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือธรรมนูญให้เกิดขึ้นและทำนุบำรุง รักษาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ได้ให้ความสำคัญในการบริหารจัดการประเทศได้วิเคราะห้จุดอ่อนและจุดแข็งและข้อจำกัดที่เป็นจุดเสี่ยงของประเทศ โดยได้กำหนดประเด็นจัดทำเป็นยุทธศาสตร์ในช่วงของแผนพัฒนาในข้อที่ 9 ในประเด็นการพัฒนาประเทศในระยะต่อไปกล่าวคือ การบริหารจัดการประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม พัฒนาระบบราชการและข้าราชการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลเพิ่มประสิทธิภาพการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาระบบและกลไกป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ ประชาชนทุกระดับมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมและสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึง ทรัพยากร ควบคู่ไปกับปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่ประชาชนทุกกลุ่ม³⁰

การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานนั้นถือว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในทุกๆองค์กร ทุกระดับ ทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นองค์กรธุรกิจ องค์กรทางการศึกษา หรือองค์กรทางสังคมอื่นๆ ทั้งนี้เพราะธรรมาภิบาลเป็นการบริหารจัดการที่ดี สร้างประโยชน์และความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย มีประโยชน์ต่อชุมชน องค์กร สังคม และประเทศชาติ ซึ่งกล่าวเป็นข้อได้ดังนี้

1. ธรรมาภิบาลจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน โดยมีคนเป็นศูนย์กลาง ทำให้สังคมเป็นสังคมเสถียรภาพ และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนและการมีส่วนร่วม³¹
2. ธรรมาภิบาลเป็นการสร้างความเป็นธรรมในสังคม เอื้อผลประโยชน์ให้กับทุกคนไม่ว่าคนจนหรือคนรวย ในเรื่องของการมีงานทำ การมีรายได้ การพัฒนาที่เท่าเทียมกันและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น³²
3. ธรรมาภิบาลมีส่วนช่วยในการส่งเสริมสถานภาพ หญิงชาย และการให้ความสำคัญกับกลุ่มต่างๆ รวมทั้งคนด้อยโอกาส ตลอดจนการสร้างความเท่าเทียมกันทางสังคมในการรับโอกาสต่างๆที่ประชาชนพึงได้รับจากรัฐ³³

³⁰ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11** (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาฯ, 2554), ๓.

³¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10** (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาฯ, 2552), 117-118.

³² บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, **การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2546), 30.

³³ สถาบันพระปกเกล้า สำนักวิจัยและพัฒนา, **จับชีพจรประเทศไทย ตัวชี้วัดประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล**, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: ศุภสภาการพิมพ์, 2557), 2.

4. ธรรมนูญช่วยลดปัญหา การฉ้อราษฎร์บังหลวง และส่งเสริมให้คนมีความซื่อสัตย์ สุจริต ทำให้สังคมมีความเข้มแข็งทุกด้านทั้งทางด้านคุณค่าและจิตสำนึกทางสังคม การเมือง และ วัฒนธรรม³⁴

5. ธรรมนูญมีส่วนช่วยในการบริหารจัดการศึกษาในองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ตามที่ได้กำหนดไว้³⁵

องค์ประกอบของธรรมนูญ

ธรรมนูญ ประกอบไปด้วยหลักการสำคัญหลายประการ แล้วแต่วัตถุประสงค์ของ องค์กรที่นำมาใช้ หลักการที่มีผู้นำไปใช้คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน การมุ่งฉันทมติ การมีสำนึก รับผิดชอบ ความโปร่งใส การตอบสนอง ประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการปฏิบัติตามหลักนิติ ธรรม แต่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีนั้นได้ระบุไว้ 6 หลักการดังกล่าวมาแล้ว จนกลายเป็นหลักการสำคัญที่มีการนำมาใช้ในประเทศไทยอย่างกว้างขวาง อยู่ในปัจจุบันนี้ หลักการต่างๆที่อธิบายการมีธรรมนูญแล้วแต่ผู้ที่จะนำเรื่องของธรรมนูญไปใช้ และให้ความสำคัญกับเรื่องใดมากกว่ากัน ในบริบทของประเทศ บริบทของหน่วยงาน ซึ่งทำให้หลัก ของธรรมนูญแตกต่างกัน ดังนี้

United Nation Economic and Social Commission For Asia and The Pacific : (UNESCAP) Good Governance หรือ หลักธรรมนูญ ตามที่ UN ESCAP กำหนดไว้มี 8 หลักการ

- คือ 1. การมีส่วนร่วม (participatory)
2. การปฏิบัติตามกฎหมาย (rule of law)
3. ความโปร่งใส (transparency)
4. ความรับผิดชอบ (responsiveness)
5. ความสอดคล้อง (consensus oriented)
6. ความเสมอภาค (equity and inclusiveness)
7. การมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (efficiency and effectiveness)
8. การมีเหตุผล (accountability)³⁶

³⁴ ยุทธ วรรณธรร, “ธรรมนูญในการบริหารองค์กร,” **นักบริหาร** 21, 4 (กรกฎาคม-กันยายน, 2544), 8-11.

³⁵ ธีระ รุณเจริญ, **การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา** (กรุงเทพฯ : บพิธข่าวฟาง, 2546), 49.

³⁶ สุัทศนา สุทธิคุณสมบัติ, **What is good governance**, เข้าถึงเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2558, เข้าถึงได้จาก <http://www.unescap.org>

สำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อปี พ.ศ.2542 โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบวาระแห่งชาติ สำหรับการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยกำหนดเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ขึ้นมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2542 โดยทุกส่วนราชการต้องถือปฏิบัติและรายงานผลการปฏิบัติต่อ คณะรัฐมนตรีและสภา³⁷ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีได้ระบุถึงหลักสำคัญของ ธรรมนูญ 6 หลักคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบหลักของธรรมนูญที่เสนอตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เน้นการกำหนดเป็นแนวทางให้หน่วยราชการยึดถือปฏิบัติ

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล หลักการสำคัญอันเป็นสาระสำคัญของ “หลักนิติธรรม” ประกอบด้วย 7 หลักการคือ หลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง ความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษา หลัก “ไม่มีความผิด และไม่มีความโทษโดยไม่มีกฎหมาย” และ หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

1.1 หลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นพื้นฐานที่สำคัญของหลักนิติธรรม เพราะ หลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นหลักที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของการแบ่งแยกอำนาจการตรวจสอบอำนาจ และการถ่วงดุลอำนาจ

1.2 หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักนิติธรรมมีความเกี่ยวพันกันกับสิทธิในเสรีภาพของบุคคล และสิทธิในความเสมอภาค สิทธิทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นพื้นฐานของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” อันเป็นหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

1.3 หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง การใช้กฎหมายของฝ่ายตุลาการ หรือฝ่ายปกครองที่เป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนมีผลมาจากกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบ จากตัวแทนของประชาชน โดย ฝ่ายตุลาการจะต้องไม่พิจารณาพิพากษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ให้แตกต่างไปจากบทบัญญัติของกฎหมาย ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้ดุลพินิจ โดยปราศจากข้อบกพร่อง

1.4 หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา เป็นหลักที่เรียกร้องให้ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายปกครองที่ออกกฎหมายลำดับรอง กำหนดหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายให้เป็นตามหลักความแน่นอนของกฎหมาย หลักห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลัง และหลักความพอสมควรแก่เหตุ

1.5 หลักความอิสระของผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสามารถทำภาระหน้าที่ในทางตุลาการได้ โดยปราศจากการแทรกแซงใดๆ โดยผู้พิพากษามีความผูกพันเฉพาะต่อกฎหมายและ ทำการพิจารณา

³⁷ ชนะศักดิ์ ยูวบูรณ์, “กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี” ใน การปกครองที่ดี (Good Governance), (กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์, 2543), 13.

พิพากษาภายใต้มนธรรมของตนเท่านั้น โดยวางอยู่บนพื้นฐานของความอิสระจาก 3 ประการ กล่าวคือ ความอิสระจากคู่ความ ความอิสระจากรัฐ และความอิสระจากสังคม

1.6 หลัก “ไม่มีความผิด และไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย ” เมื่อไม่มีข้อบัญญัติทางกฎหมายให้เป็นความผิด แล้วจะเอาผิดกับบุคคลนั้นๆมิได้

1.7 หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ หมายความว่า รัฐธรรมนูญได้รับการยอมรับให้เป็นกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่สูงสุดในระบบกฎหมายของรัฐนั้น และหากกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญกฎหมายดังกล่าวย่อมไม่มีผลบังคับ

2. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ชยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ หลักคุณธรรม ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 3 หลักการคือหน่วยงานปลอดการทุจริต หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัย และหน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณ องค์ประกอบของคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากคอร์รัปชัน หรือมีคอร์รัปชันน้อยลง คอร์รัปชัน การฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือ corruption โดยรวมหมายถึง การทำให้เสียหาย การทำลาย หรือการละเมิดจริยธรรม ธรรมปฏิบัติและกฎหมาย สำหรับพิชภัยของคอร์รัปชันได้สร้างความเสียหายและความเดือดร้อน และเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลในทางลบต่อคุณธรรมของการบริหารจัดการอย่างร้ายแรง เมื่อพิจารณาเรื่องของคุณธรรมจึงควรพิจารณาเรื่องต่อไปนี

2.1 องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างโจ่งแจ้งหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายน้อยลง

2.2 องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่น้อยกว่าหรือไม่ดีเท่าที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง

2.3 องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่มากกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง

2.4 องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แต่ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมายหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลงสำหรับการที่หน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณนั้นเป็น การกระทำผิดวิชาชีพได้แก่พฤติกรรมที่สวนทางหรือขัดแย้งกับองค์ประกอบของวิชาชีพนิยมโดย เฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการมีจรรยาบรรณวิชาชีพ และการประพฤติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

3. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจ ซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ หลักความโปร่งใสประกอบไปด้วยหลักการ

ย่อย 4 หลักการคือ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านโครงสร้าง หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้คุณ
หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้โทษ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล

3.1 ความโปร่งใสด้านโครงสร้าง ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

3.1.1 มีการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง เช่น มีคณะกรรมการตรวจสอบ บคคณะกรรมการ
สอบสวน เป็นต้น

3.1.2 โปร่งใส เห็นระบบงานทั้งหมดได้อย่างชัดเจน

3.1.3 ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รับรู้การทำงาน

3.1.4 มีเจ้าหน้าที่มาด้วยระบบคุณธรรมมีความสามารถสูงมาอยู่ใหม่มากขึ้น

3.1.5 มีการตั้งกรรมการหรือหน่วยงานตรวจสอบขึ้นมาใหม่

3.1.6 มีฝ่ายบัญชีที่เข้มแข็ง

3.2 ความโปร่งใสด้านให้คุณ ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

3.2.1 มีค่าตอบแทนพิเศษในการปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ

3.2.2 มีค่าตอบแทนเพิ่มสำหรับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

3.2.3 มีค่าตอบแทนพิเศษให้กับเจ้าหน้าที่ที่ซื่อสัตย์

3.2.4 มีมาตรฐานเงินเดือนสูงพอเพียงกับค่าใช้จ่าย

3.3 ความโปร่งใสด้านการให้โทษ ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

3.3.1 มีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ

3.3.2 มีวิธีการพิจารณาลงโทษผู้ทำผิดอย่างยุติธรรม

3.3.3 มีการลงโทษจริงจัง หนักเบาตามเหตุแห่งการกระทำผิด

3.3.4 มีระบบการฟ้องร้องผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ

3.3.5 หัวหน้างานลงโทษผู้ทุจริตอย่างจริงจัง

3.3.6 มีการปรามผู้ส่อทุจริตให้เลิกความพยายามทุจริต

3.3.7 มีกระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว

3.4 ความโปร่งใสด้านการเปิดเผย ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

3.4.1 ประชาชนได้เข้ามามีรับรู้ การทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

3.4.2 ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดหา การให้สัมปทานการออก
กฎระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ

3.4.3 ประชาชน สื่อมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ได้มีโอกาสควบคุมฝ่ายบริหารโดย
วิธีการต่างๆ มากขึ้น

3.4.4 มีการใช้กลุ่มวิชาชีพภายนอก เข้ามาร่วมตรวจสอบ

4. หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอ

ความเห็นในการตัดสินใจปัญหาของประเทศด้วย การแสดงความคิดเห็น การไต่สวนสาธารณะ ประชา
พิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่นๆ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชน
หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความ

เป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูล ร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับ ประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการ และยังเปิดโอกาส ให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใดๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ หลักการมีส่วนร่วมประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ 4 หลักการคือ

4.1 ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสาร ระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้ วางแผนโครงการ และยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใดๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ

4.2 ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และ ประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับ การริเริ่มโครงการต่างๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่างๆ แล้วขอความคิดเห็น จากผู้ฟัง รวมไปถึงการร่วมปรึกษาหารือ เป็น

4.3 ระดับการวางแผนร่วมกัน และการตัดสินใจ เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการตัดสินใจ และวางแผนเตรียมโครงการ และเตรียมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ ระดับนี้มักใช้ใน กรณีที่เป็นเรื่องซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขา ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้อนุญาตตุลาการเพื่อปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทาง ประนีประนอมกัน เป็นต้น

4.4 ระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วม สร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชน เป็นระดับขั้นที่สูงที่สุดของการมีส่วนร่วม คือเป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการได้ตระหนักถึงความสำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วมของประชาชนและได้มีการพัฒนาสมรรถนะหรือขีด ความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้นจนอยู่ในระดับที่สามารถมีส่วนร่วมได้อย่าง เต็มที่ และเกิดประโยชน์สูงสุด

5. หลักความรับผิดชอบต่อ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความ รับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน รวมถึงความรับผิดชอบต่อผลงาน หรือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการ ตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ เป็นเรื่องของความพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อ ความพร้อมที่จะ ถูกตรวจสอบได้ โดยในแง่มุมมองของการปฏิบัติถือว่า สำเนียงรับผิดชอบต่อเป็นคุณสมบัติหรือทักษะที่บุคคล

พึงแสดงออกเพื่อเป็นเครื่องชี้ว่าได้ยอมรับในภารกิจที่ได้รับมอบหมายและนำไปปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบ ประกอบด้วยหลักการย่อยดังนี้

5.1 การมีเป้าหมายที่ชัดเจน การมีเป้าหมายชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญสิ่งแรกของระบบสำนัก รับผิดชอบกล่าวคือ องค์กรจะต้องทำการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสร้าง วัฒนธรรมใหม่ให้ชัดเจนว่าต้องการบรรลุอะไรและเมื่อไรที่ต้องการเห็นผลลัพธ์นั้น

5.2 ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน จากเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ ต้องประกาศให้ทุกคนได้ รับรู้และเกิดความเข้าใจ ถึงสิ่งที่ต้องการบรรลุ และเงื่อนไขเวลาที่ต้องการให้เห็นผลงาน เปิดโอกาสให้ ทุกคนได้เป็นเจ้าของ โครงการสร้างวัฒนธรรมนี้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการประสานกำลังคนร่วมใจกัน ทำงาน เพื่อผลิตภาพโดยรวมขององค์กร

5.3 การปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ ความสำเร็จของการสร้างวัฒนธรรมสำนัก รับผิดชอบ อยู่ที่ความสามารถของหน่วยงานในการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในองค์กร ผู้บริหารให้ความสำคัญ สนับสนุน แนะนำ ทำการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและมีการประสานงานร่วมมือ กันทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆในองค์กร

5.4 การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้อการทำงานอย่างไม่หยุดยั้ง ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลง นับว่าเป็นเรื่องปกติ และทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงมักจะมีการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเสมอ หน่วยงานต้องมีมาตรการในการจัดการกับพฤติกรรม การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อให้ทุก คนเกิดการยอมรับแนวความคิดและเทคโนโลยีใหม่ๆ

5.5 การมีแผนการสำรอง ส่วนประกอบสำคัญขององค์กรที่มีลักษณะวัฒนธรรมสำนัก รับผิดชอบ ต้องมีการวางแผนฟื้นฟู ที่สามารถสื่อสารให้ทุกคนในองค์กรได้ทราบและเข้าใจถึงแผน และนโยบายของ องค์กร และที่สำคัญคือ ต้องมีการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสมบูรณ์ อย่าง เปิดเผย

5.6 การติดตามและประเมินผลการทำงาน องค์กรจำเป็นต้องมีการติดตามและ ประเมินผลการทำงานเป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบดูว่าผลงานนั้นเป็นไปตามมาตรฐาน คุณภาพงานที่กำหนดไว้หรือไม่ ผลงานที่พบว่ายังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดต้องมีการ ดำเนินการแก้ไขในทันที ขณะที่ผลงานที่ได้มาตรฐานต้องได้รับการยอมรับยกย่องในองค์กร

6. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วม โดยณรงศ์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์ สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันในเวทีโลก และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ ยั่งยืน³⁸ หลักการนี้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหารการจัดการและการใช้ทรัพยากรที่

³⁸ สมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย, “หลักการบริหารราชการแนว ใหม่ การวางแผนกลยุทธ์และบทความวิชาการ,” ใน **เหลียวหลังแลหน้าผู้บริหารมัธยมศึกษาต่อการ ปฏิรูปการศึกษา**, (กรุงเทพฯ: สมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย, 2544), 51-52.

มีอยู่อย่างจำกัด สิ่งเหล่านี้เป็นผลในการปฏิบัติอันเกิดจากการใช้หลักธรรมาภิบาลนั่นเอง ประกอบด้วย

- 6.1 การประหยัด หมายถึง
  - 6.1.1 การทำงานและผลตอบแทนบุคลากรเป็นไปอย่างเหมาะสม
  - 6.1.2 การไม่มีความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์
  - 6.1.3 การมีผลผลิตหรือบริการได้มาตรฐาน
  - 6.1.4 การมีการตรวจสอบภายในและการจัดทำรายงานการเงิน
  - 6.1.5 การมีการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ
- 6.2 การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด หมายถึง
  - 6.2.1 มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
    - 6.2.2 มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล
    - 6.2.3 มีการใช้ผลตอบแทนตามผลงาน
  - 6.3 ความสามารถในการแข่งขัน หมายถึง
    - 6.3.1 การมีนโยบาย แผน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย
    - 6.3.2 การมีการเน้นผลงานด้านบริการ
    - 6.3.3 การมีการประเมินผลการทำงาน
    - 6.3.4 ผู้บริหารระดับสูงมีสถานะผู้นำ

หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการที่ดี (Good Governance) ตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ที่เหมาะสมจะนำมาปรับใช้ในภาครัฐมี 10 องค์ประกอบดังนี้

1. หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณดำเนินการ รวมถึงสามารถเทียบเคียงกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีการกิจคล้ายคลึงกันและมีผลการปฏิบัติงานในระดับชั้นนำของประเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนโดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทางยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ
2. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดีที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสมให้องค์กรสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุนแรงงานและระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถการปฏิบัติราชการตามภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม
3. หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และสร้างความเชื่อมั่น ความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนอง

ตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่าง

4. หลักการรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การแสดงความรับผิดชอบต่อปฏิบัติการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ รวมทั้งการแสดงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ

5. หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัยและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรีโดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ และสามารถตรวจสอบได้

6. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง กระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

7. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจจากส่วนราชการให้แก่หน่วยการปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชนดำเนินการแทนโดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและดำเนินการให้แก่บุคลากร โดยมุ่งเน้นการสร้าง ความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปรับปรุงกระบวนการ และเพิ่มประสิทธิภาพ เพื่อผลการดำเนินการที่ดีของส่วนราชการ

8. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

9. หลักความเสมอภาค (Equity) หมายถึง การได้รับการปฏิบัติและได้รับการบริการอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มี การแบ่งแยกด้าน ชาย/หญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่นๆ

10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) คือ การหาข้อตกลงทั่วไปภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการเพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงซึ่งต้องไม่มีข้อ

คัดค้านที่อยู่ไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ โดยฉันทามติไม่จำเป็นต้องหมายความว่าเห็นพ้องโดยเอกฉันท์³⁹

กระทรวงมหาดไทย กำหนดองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของกระทรวงมหาดไทยมี 11 องค์ประกอบคือ การมีส่วนร่วม ความยั่งยืน สิ่งที่ชอบธรรม ความโปร่งใส ความเป็นธรรมและความเสมอภาค ความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ ความเสมอภาคทางเพศ ความอดทนอดกลั้น หลักนิติธรรม ความรับผิดชอบ และการเป็นผู้กำกับดูแล จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอในกระทรวงมหาดไทยเน้นด้านการบริหาร การปกครอง การพัฒนาและการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นสายงานที่กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบโดยตรง มีรายละเอียดดังนี้

1. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานที่สอดประสานกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายในการให้บริการประชาชน
2. ความยั่งยืน (Sustainability) มีการบริหารงานที่อยู่บนหลักการของความสมดุลทั้งในเมืองและชนบท ระบบนิเวศน์ และทรัพยากรธรรมชาติ
3. ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) และให้การยอมรับ (Acceptance) การดำเนินงานของแต่ละหน่วยสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ประชาชนพร้อมที่จะยอมสูญเสียผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน
4. มีความโปร่งใส (Transparency) ข้อมูลต่างๆต้องตรงกับข้อเท็จจริงของการดำเนินการและตรวจสอบได้ มีการดำเนินงานที่เปิดเผยชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดไว้
5. ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติมีระบบการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่ชัดเจน
6. มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากรและวิธีบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี
7. ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promoting Gender Balance)
8. การอดทนอดกลั้น (Tolerance) และการยอมรับ (Acceptance) ต่อทัศนคติที่หลากหลาย (Diverse Perspective) รวมทั้งต้องยุติข้อขัดแย้งด้วยเหตุผล หากจุดร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้

³⁹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : พรีเมียร์โปรดักชั่น, 2552), 8-9.

9. การดำเนินงานตามหลักนิติธรรม (Operating by Rule of Law) พัฒนา ปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยเป็นธรรม

10. ความรับผิดชอบ (Accountability) เจ้าหน้าที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานจะเป็นตัวชี้วัดสำคัญ ในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

11. เป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) แทนการควบคุม โอนงานบางอย่างไปให้องค์กรท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด หรืองานบางอย่างก็ต้องแปรรูปให้เอกชนดำเนินงานแทน⁴⁰ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme-UNDP) ได้วางองค์ประกอบของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลไว้ 9 หลัก ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม (Participation) ชายและหญิงทุกคนควรมีสติธิในการตัดสินใจทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านทางสถาบันตัวแทนอันชอบธรรมของตน รวมถึงสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลในเชิงสร้างสรรค์
2. นิติธรรม (Rule of Law) กรอบตัวบทกฎหมายต้องมีความเป็นธรรมและไม่มี การเลือกปฏิบัติโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน
3. ความโปร่งใส (Transparency) ต้องอยู่บนพื้นฐานของการไหลเวียนของข้อมูล ข่าวสารโดยบุคคลที่มีความสนใจจะต้องสามารถเข้าถึงสถาบัน กระบวนการและข้อมูลข่าวสารได้โดยตรง
4. การตอบสนอง (Responsiveness) สถาบัน กระบวนการดำเนินงานต้องพยายามดูแลเอาใจใส่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย
5. การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus - Oriented) มีการประสานความแตกต่างในผลประโยชน์ของฝ่ายต่างๆ เพื่อหาข้อยุติร่วมกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นนโยบาย และกระบวนการขั้นตอนใดๆให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
6. ความเสมอภาค/ความเที่ยงตรง (Equity) ชายและหญิงทุกคนต้องมีโอกาสในการปรับปรุงสถานะหรือรักษาระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตน
7. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) จะต้องมีการสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ตรงต่อความต้องการและต้องใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด
8. ภาระรับผิดชอบ (Accountability) ผู้มีอำนาจตัดสินใจไม่ว่าจะอยู่ในภาครัฐหรือเอกชน ต้องมีการรับผิดชอบต่อสาธารณะชนทั่วไปและผู้มีส่วนได้เสียในสถาบันของตน

⁴⁰ สมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย, “หลักการบริหารราชการแนวใหม่ การวางแผนกลยุทธ์และบทความวิชาการ,” ใน **เหลียวหลังแลหน้าผู้บริหารมัธยมศึกษาต่อการปฏิรูปการศึกษา**, (กรุงเทพฯ: สมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย, 2544), 51-52.

9. วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Vision) ผู้นำและบรรดาสาธารณชนต้องมีมุมมองที่เปิดกว้างและเล็งการณ์ไกลเกี่ยวกับกิจการบ้านเมืองและการพัฒนามนุษย์ มีจิตสำนึกว่าอะไรคือความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนา และเข้าใจในความสลับซับซ้อนของบริบททางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและสังคม⁴¹

ธรรมาภิบาลในการบริหารภาครัฐของไทย

ระบบราชการไทยกับระบบบริหารภาครัฐมีอยู่คู่สังคมไทยมานาน ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนเรื่อยมาถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ อาจกล่าวได้ว่าระบบบริหารภาครัฐไม่เคยล่มสลายไปในขณะที่มีการเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองตลอดเวลา ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ผู้ปกครองหรือกษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจในการบริหารกิจการบ้านเมือง โดยมีข้าราชการเป็นกลไกในการใช้อำนาจของพระมหากษัตริย์ และหลักคิดในธรรมาภิบาล หรือ Good Governance ซึ่งมาจากต่างประเทศและเข้ามาสู่สังคมไทยในยุคระบอบประชาธิปไตย การปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มีหลักยึดในการปฏิบัติมาช้านานคือ หลักทศพิธราชธรรม หลักทศพิธราชธรรมประกอบไปด้วยหลัก 10 ประการดังนี้

1. ทาน คือ การให้ที่เป็นประโยชน์ คือ อามิสทาน หรือการให้สิ่งของ เช่น ปัจจัยสี่ ธรรมทาน หรือการให้ปัญญา ความรู้ คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และอภัยทาน คือการให้อภัยผู้ที่ควรได้รับการให้อภัย
2. ศีล คือ สำรวมการสำรวมใจไม่ให้ละเมิดทั้งศีลในศาสนา และก ฎหมายบ้านเมือง รวมทั้งจริยธรรมทั้งปวง ราชธรรมข้อนี้จึงกว้างขวาง หมายถึงการเคารพหลักศาสนา เคารพหลักศีลธรรม เคารพหลักนิติธรรม (The Rule of Law) และเคารพหลักจริยธรรม (ethics)
3. บริจาค คือ พึงสละเพื่อประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่า อันหมายถึงการสละทุกอย่างไม่ว่าจะเป็น ทรัพย์ กำลัง สติปัญญา ความสุขส่วนตัว เวลา เพื่อประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่า
4. อาชชวะ คือ ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง และสุจริต
5. มัททวะ คือ ความมีอัธยาศัยอ่อนโยน ไม่ดื้อดึง
6. ตบะ คือ ความเพียรในการทรงปฏิบัติหน้าที่ ทำตามหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ
7. อักโกธะ คือ การไม่แสดงความโกรธให้ปรากฏ ไม่เกลียดหรือพยาบาทมุ่งร้ายผู้อื่น
คือมีเมตตา
8. อวิหิงสา คือ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น รวมถึงสัตว์และสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย ยึดมั่นในสันติธรรมต่อทุกฝ่าย ไม่ทรงหลงระเห็จอำนาจ

⁴¹ ปธาน สุวรรณมงคล , การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: แก่นจันทร์การพิมพ์, 2558), 9-10.

9. ซันติ ซึ่งหมายถึง มีความอดทน อดกลั้น ต่ออารมณ์ทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็โลภ โทสะ โมหะ และทุกขเวทนาทั้งหลาย รวมทั้งต่อถ้อยคำที่กล่าวไม่ดี

10. อวิโรธนะ ซึ่งหมายถึง ยึดหลักความถูกต้องเที่ยงธรรม ไม่ยอมให้การกระทำผิดเกิดขึ้น มีความยุติธรรม ยกย่องคนควรยกย่อง ปรามคนที่ควรปราม⁴²

จะเห็นได้ว่าหลักทศพิธราชธรรมเป็นหลักที่อยู่บนพื้นฐานของ ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี ของคนไทยซึ่งต่างจากธรรมาภิบาลของสังคมตะวันตก เช่น การให้ ความเพียร ความอ่อนโยน เป็นต้น เป็นสิ่งที่ธรรมาภิบาลของประเทศตะวันตกหรือองค์กรระดับประเทศไม่ให้ความสำคัญ แต่ในมุมมองของคนไทยกับให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ เพราะถือว่าเป็น วัฒนธรรม ค่านิยม ประเพณี ที่มีมาช้านานหลังจากการมีการเปลี่ยนแปลงจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็น ระบอบประชาธิปไตยในปี 2475 หลักทศพิธราชธรรมก็นำมาใช้น้อยลงตามลำดับผู้ปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยกลับให้ความสำคัญในเรื่องของสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคมากขึ้น หลักธรรมาภิบาล ได้เข้ามาสู่สังคมไทยในปลายปี 2530 หลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ส่งผลให้วิกฤติทางเศรษฐกิจแย่งลง เนื่องจากความไม่พอเพียงของนักลงทุน นักธุรกิจ ความไม่โปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ของรัฐ ทำให้รัฐบาลไทยต้องหันไปขอความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือ International Monetary Fund (IMF) ซึ่งก็มีเงื่อนไขให้ประเทศต้องมีการปฏิรูประบบกฎหมาย ปฏิรูประบบการบริหารภาครัฐ⁴³ โดยในปี พ.ศ. 2542 มีการวางระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2542 โดย มีหลักสำคัญ 6 ประการคือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ยังได้มีการกำหนด เกี่ยวกับการบริหารจัดการประเทศต้องมีการเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลให้เข้มข้นเพื่อให้ระบบบริหารจัดการที่ดีหรือให้นำหลักธรรมาภิบาล มาเป็นยุทธศาสตร์หลักในการป้องกันและแก้ไขปัญหามาในปี พ.ศ. 2545 มีการแก้ไข พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฉบับที่ 5 มาตรา 3/1 มีจุดมุ่งหมายว่า การบริหาร ราชการจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเกิดความสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมี ประสิทธิภาพ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การกระจายอำนาจในการตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และตอบสนองความต้องการของประชาชน เพื่อให้องค์กรของรัฐ เอกชน และทุกๆส่วนนำหลัก ธรรมาภิบาลมาใช้ให้กว้างขวางและยั่งยืนจำเป็นต้องมีปัจจัยสำคัญหลายๆปัจจัย ที่นอกเหนือจาก ความตระหนักของบุคลากรในหน่วยงานและผู้บริหารแล้ว คือ ความต่อเนื่องหรือความยั่งยืนของการ เป็นประชาธิปไตยและความมั่นคงของประเทศ (sustainability of democracy and national security) เพราะประชาธิปไตยค่อนข้างเป็นพลวัต เพราะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และตาม

⁴² บวรศักดิ์ อุวรรณโณ , ทศพิธราชธรรมกับพระมหากษัตริย์ไทย (กรุงเทพฯ : เอ. พี.กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์, 2551), 21-24.

⁴³ ปธาน สุวรรณมงคล, การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: แก่นจันทร์การพิมพ์, 2558), 57-58.

การเปลี่ยนแปลงของสังคม และยังมีการอภิปรายกันถึงความหมายที่แท้จริงอยู่อย่างกว้างขวาง แต่มิติที่สำคัญของประชาธิปไตยก็คือการแข่งขัน การมีส่วนร่วม และเสรีภาพในทางการเมือง การเป็นประชาธิปไตยและความยั่งยืนของประชาธิปไตยจึงเป็นสิ่งที่จะช่วงทำให้การบริหารจัดการที่ดี หรือธรรมาภิบาลคงอยู่ได้ เนื่องจากตราบไต่ที่ไม่เป็นเผด็จการ ประชาชนย่อมมีโอกาสแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย มีการตรวจสอบการดำเนินการของรัฐ ทำให้เกิดความโปร่งใส ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชนตลอดหน่วยงานต่างๆมีสำนึกรับผิดชอบ ประชาธิปไตยจึงมีข้อดี คือเป็นวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคลกลุ่มต่างๆ เพื่อหาแนวทางแก้ไขความขัดแย้งแทนการใช้ความรุนแรง กระบวนการเป็นประชาธิปไตยนำมาสู่การส่งเสริมสันติวิธีในชาติและระหว่างชาติได้⁴⁴ ประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ มีการลงคะแนนเสียงโดยเท่าเทียมกัน มีการสร้างความเข้าใจร่วมกัน มีการควบคุมทางนโยบาย ประชาธิปไตยนำมาสู่การหลีกเลี่ยงทรราช การมีสิทธิเสรีภาพ มีการแสดงความคิดเห็นของตนเอง มีความอิสระทางความคิด มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ปกป้องความสนใจส่วนบุคคล มีความเท่าเทียมกันทางการเมืองและประชาธิปไตย แนวใหม่นำมาสู่การแสวงหาเสรีภาพและความเจริญ และที่สำคัญกระบวนการประชาธิปไตยนำมาสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นการสร้างการเจริญเติบโตในด้านการสร้างความรับผิดชอบและสร้างปัญญา การใช้กระบวนการประชาธิปไตยเพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย การบริหาร และทางสังคม ตลอดจนการมีความเป็นธรรมมากขึ้นจัดเป็นเรื่องยาก แต่ก็เป็นที่เข้าใจกันว่า การเมืองแบบประชาธิปไตยทำให้เกิดนิติธรรม เป็นส่งเสริมเสรีภาพทางการเมืองและเสรีภาพของประชาชน เกิดการเลือกตั้งได้ผู้จะทำหน้าที่ในกระบวนการนิติบัญญัติได้อย่างเสรีและเป็นธรรม

ธรรมาภิบาลกับการศึกษา

สถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลนั้นจะต้องมีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้ระบุหลักสำคัญของธรรมาภิบาลซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีวิธีการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลที่เป็นกฎหมายเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้บรรลุเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมีนัยสำคัญดังต่อไปนี้⁴⁵

1. หลักนิติธรรม กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดหลักความถูกต้อง มีการพิจารณา วินิจฉัยปัญหา การทำการตัดสินใจ และสั่งการด้วยความถูกต้องตามกฎหมายบ้านเมือง ครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมาย มีความรับผิดชอบ รักษาและปฏิบัติตาม

⁴⁴ Boutros Ghail. Boutros, *An Agenda for Democratization in Global Democracy* (New York : Routledage, 2000), 106.

⁴⁵ แมนสรวง แซ่ลิ่ม, *ธรรมาภิบาลกับการศึกษา*, เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม 2558, เข้าถึงได้จาก <https://mansuang1978.wordpress.com/บทความเรื่องหลักธรรมาภิบาล/>

กฎระเบียบข้อบังคับ ระเบียบ วินัยข้าราชการ และจรรยาบรรณครู ซึ่งเป็นข้อบังคับภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน ให้ถูกต้องตามหลักศีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีของสังคม ถูกต้องตามนโยบายของผู้บังคับบัญชา ถูกต้องตรงตามประเด็น และได้รับความพึงพอใจจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในระบบงานของสถานศึกษาทั้ง 4 ฝ่าย ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป

2. หลักคุณธรรม กล่าวคือ ผู้บริหารจะต้องยึดหลักความเหมาะสม รู้จักคิด พุดทำ กิจการงาน ปฏิบัติงานได้เหมาะสม ถูกกาลเทศะ บุคคล สังคม และสถานการณ์ ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 และหลักความยุติธรรม คือ มีการวินิจฉัย สั่งการ และปฏิบัติต่อผู้ใต้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วยความชอบธรรม บนพื้นฐานแห่งหลักธรรม หลักการ เหตุผล และข้อมูลที่ต้อง เชื่อถือได้ ตรงประเด็น ครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้อง มีหลักคุณธรรมในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาตาม หลักกฤษฎีบท 4 ถือเป็นคนธรรมขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

3. หลักความโปร่งใส กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษา จะต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ด้วยเจตนา ความคิดอ่าน ที่บริสุทธิ์ โปร่งใส สามารถใช้ระบบสารสนเทศในการตรวจสอบได้ตลอดเวลา โดยใช้หลักการ PDCA ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

4. หลักการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโครงการและกิจกรรมของสถานศึกษาที่จัดขึ้นตลอดปีการศึกษา ในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. หลักความรับผิดชอบ กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษา จะต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ในการจัดการศึกษา และต้องให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วมกันในผลของการจัดการศึกษา ที่มีผลผลิตคือ ตัวผู้เรียนที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่แตกต่างกัน

6. หลักความคุ้มค่า กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินการกับทรัพยากรทางการศึกษาอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยใช้หลักการ PDCA ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นในการตรวจสอบระบบงานทั้ง 4 งานอย่างครบถ้วน

แนวทางการส่งเสริมการกำกับดูแลองค์กรภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงาน ก.พ.ร.

แนวคิดตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการที่ดี (Good Governance) ตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) มี 10 องค์ประกอบหลักที่สำคัญ และเหมาะสมสำหรับนำมากำหนดเป็นเกณฑ์ในการประเมินการจัดระดับการกำกับดูแลองค์กรภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สำนักงาน ก.พ.ร.ได้นำเสนอแนวทางการส่งเสริมการกำกับดูแลองค์กรภาครัฐ ประกอบด้วย 1) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) 2) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) 3) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) 4) หลักการรับผิดชอบ (Accountability) 5) หลักความโปร่งใส (Transparency) 6) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) 7) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) 8) หลักนิติธรรม (Rule of Law) 9) หลักความเสมอภาค (Equity) ยกเว้นองค์ประกอบที่ 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) เนื่องจากเป็นหลักการในการหาข้อตกลงร่วมกันสำหรับบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์จึงไม่มีแนวทางในการส่งเสริมในองค์ประกอบดังกล่าว สำหรับ 9 องค์ประกอบมีแนวทางในการส่งเสริมมีรายละเอียดดังนี้

1. หลักประสิทธิผล (Efectiveness) การบริหารราชการแบบมุ่งเน้นประสิทธิผลของหน่วยงานภาครัฐถือว่ามีความสำคัญในลำดับต้น กล่าวคือ การปฏิบัติราชการจำเป็นต้องบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการ ตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อผู้รับบริการ โดยการปฏิบัติราชการต้องมีทิศทาง ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีการติดตามประเมินผล และพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบซึ่งการส่งเสริมหน่วยงานภาครัฐมีการปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรมีแนวทางส่งเสริม ดังนี้

1.1 ผู้บริหารส่วนราชการต้องเป็นผู้นำในการชี้แนะและทำให้องค์กรปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ค่านิยมที่มุ่งคิดในเชิงยุทธศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการเปลี่ยนแปลง มีความคล่องตัวในการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพื่อเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้

1.2 ส่งเสริมให้องค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการริเริ่มสร้างสรรค์ การได้มาหรือครอบครองและการถ่ายทอดความรู้ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความรู้ใหม่ๆทำให้บุคลากรในองค์กร สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสภาพแวดล้อมภายนอก รวมถึงมีความพร้อมที่จะพัฒนาอยู่ตลอดเวลา

1.3 ส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรทุกคนมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็นและแบ่งปันค่านิยมร่วมกัน

1.4 องค์กรต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มียุทธศาสตร์ที่เฉียบแหลมทันต่อสถานการณ์ และมีแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ดังกล่าว

- 1.5 มีระบบการสื่อสารภายในองค์กรที่ทำให้ทุกคนในองค์กรเข้าใจในวัตถุประสงค์เดียวกัน นำไปสู่โอกาสในการบรรลุผลมากยิ่งขึ้น
- 1.6 มีงบประมาณเพียงพอและมีลักษณะการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดี
- 1.7 มีการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลผลิต รวมถึงผลกระทบและผลลัพธ์
- 1.8 มีระบบในการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โดยมีตัวชี้วัดผลสำเร็จที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและสามารถวัดผลได้ในทุกระดับตั้งแต่องค์กรลงไปถึงระดับตัวบุคคล เพื่อสร้างความผูกพัน สร้างความรับผิดชอบให้กับบุคลากร โดยตัวชี้วัดจะต้องสะท้อนผลการปฏิบัติงานได้จริง สามารถบรรลุผลได้ สมเหตุสมผล สามารถสื่อสารทำความเข้าใจได้ตรงกัน มีความเฉพาะเจาะจง สามารถตรวจสอบได้ สามารถวัดผลได้อย่างเท่าเทียม รวมทั้งสามารถวัดผลการปฏิบัติงานได้ภายในเวลาที่กำหนด
- 1.9 มีระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลที่เป็นมาตรฐานสากล โดยเฉพาะระบบการให้คุณให้โทษกับบุคลากรอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับผลการปฏิบัติงานของแต่ละคน
- 1.10 มีระบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นมาตรฐานสากล เพื่อรองรับการปฏิบัติราชการตามภารกิจขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁴⁶
2. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) การนำหลักประสิทธิภาพมาดำเนินการให้เกิดผลในการปฏิบัติ จึงควรมีแนวทางการเสริมสร้างการบริหารจัดการตามหลักประสิทธิภาพดังนี้
- 2.1 การตั้งกลไกภายในและการเตรียมการเพื่อการบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพ การประเมินผลตามหลักประสิทธิภาพควรมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนในการเป็นคณะทำงาน ที่จะขับเคลื่อนการดำเนินการควบคุม/เพิ่มประสิทธิภาพแผนงาน/โครงการ และดำเนินการในส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานการปฏิบัติงานของภารกิจหลักหรืองานหลัก การกำหนดตัวชี้วัด เป้าหมาย การวิเคราะห์ การระบุนการปฏิบัติงานของภารกิจหลักหรืองานหลัก การติดตามประเมินผล รวมทั้งการประเมินผลความสำเร็จในการดำเนินการ
- 2.2 การติดตามความก้าวหน้าระหว่างดำเนินการ เพื่อให้การดำเนินการควบคุม เพิ่มประสิทธิภาพบรรลุผลที่ตั้งไว้ จึงควรมีการดำเนินการ ติดตามประเมินผล เพื่อปรับปรุงกระบวนการต่างๆ เพื่อให้มีการบรรลุผลตามแผนงานที่ตั้งไว้
- 2.3 การประเมินความสำเร็จของการดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพ ภายหลังจากที่ได้มีการตั้งกลไกภายในและการเตรียมการเพื่อการบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการ

⁴⁶ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์กรภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ : พรินซ์ปริ้นติ้ง, 2552), 127.

ตรวจสอบ ติดตามความก้าวหน้าระหว่างการดำเนินการประเมินผล ควบคุม/เพิ่มประสิทธิภาพแล้ว นั้น ในขั้นตอนสุดท้ายควรมีการประเมินการดำเนินการประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินการดังกล่าว และให้มีการประเมินผลสำเร็จตามประเด็นต่างๆ (ตัวชี้วัดที่ใช้วัดความสำเร็จขึ้นอยู่กับประเภทของภารกิจหลักหรืองานหลัก)

3. หลักการตอบสนอง (Responsiveness) ภารกิจการให้บริการแก่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ถือเป็นภารกิจหลักที่สำคัญของทุกหน่วยงานภาครัฐซึ่งต้องสามารถดำเนินการได้ทุกประเภท การให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองได้ตามความคาดหวัง/ความต้องการของผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐต้องพัฒนากระบวนการและวิธีการในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงการวัดความพึงพอใจและความคาดหวังที่เกิดจากระบบการและการดำเนินการในการตอบสนองความต้องการ รวมถึงการกำหนดผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ความสามารถในการให้บริการ และผู้บริหารของหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนอย่างจริงจังทั้งนี้แนวทางในการส่งเสริมหลักการตอบสนองดังนี้

3.1 ทำการศึกษา / วิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ ความต้องการและความคาดหวังของประชาชนผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผลการดำเนินงานทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตอย่างครบถ้วนสมบูรณ์

3.2 กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจนโดยมีการแบ่งประเภทการให้บริการในแต่ละกลุ่มประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียครบถ้วนตามพันธกิจ และสอดคล้องกับกลยุทธ์หลักของส่วนราชการและจังหวัด และมีกลไกที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ เพื่อการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการประจำปีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการให้บริการอย่างชัดเจน

3.3 สามารถจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการประจำปี เกี่ยวกับการพัฒนาการให้บริการให้แล้วเสร็จโดยหัวหน้าส่วนราชการได้ให้ความคิดเห็นชอบก่อนเริ่มปีงบประมาณ และเนื้อหาของแผนมีองค์ประกอบครบถ้วนสมบูรณ์

3.4 มีการถ่ายทอด และสื่อสารสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการประจำปีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ เกี่ยวกับการพัฒนาการให้บริการแก่ข้าราชการทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วนสมบูรณ์

3.5 จัดให้มีระบบการติดตาม ประเมินผล และรายงานผลความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผน โดยมีการนำข้อมูลผลการดำเนินงานต่างๆ มาวิเคราะห์ เพื่อทำการทบทวนแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการประจำปี เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ

4. หลักการรับผิดชอบต่อ (Accountability) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีรวมถึงเป็นส่วนหนึ่งภายใต้กรอบความคิดของการบริหาร

จัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ซึ่งแนวทางนี้ภาระรับผิดชอบกลายเป็นเป้าหมายในการบริหารควบคุมไปกับประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐสามารถบริหารงานราชการแบบมีภาระรับผิดชอบและสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ หน่วยงานภาครัฐจึงจำเป็นต้องมีการกำหนดให้มีแนวทางปฏิบัติและแนวทางการส่งเสริมดังนี้

4.1 หัวหน้าส่วนราชการ/ผู้บริหารระดับสูงต้องกำหนดทิศทางการทำงานที่ชัดเจน ครอบคลุมในเรื่องวิสัยทัศน์ ค่านิยม เป้าประสงค์ เพื่อให้องค์การบรรลุเป้าหมาย พร้อมทั้งระบุปัจจัยที่ทำให้้องค์การประสบความสำเร็จระบุขั้นตอนการทำงานและกำหนดระยะเวลาที่ต้องการบรรลุรวมถึงมีการถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายขององค์การสู่ระดับบุคคล โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการกำหนด เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและนำไปปฏิบัติ ไม่เกิดการต่อต้านและทราบทิศทางการปฏิบัติงานในองค์การ ตลอดจนมีการประเมินผลลัพธ์ของงานรวมทั้งประเมินปัญหาอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ ตามแผนงานที่วางไว้เป็นระยะๆ หากมีปัญหาเกิดขึ้นต้องมีการดำเนินการแก้ไขทันที

4.2 กำหนดขอบข่ายอำนาจหน้าที่และคุณสมบัติ (Job Descriptions) ในแต่ละตำแหน่งงานให้ครบถ้วนเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการกำหนดผู้รับผิดชอบ รวมถึงการจัดทำมาตรฐานวิธีการปฏิบัติงานและมาตรฐานในการให้บริการเพื่อให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ภายในองค์การสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและเป็นไปตามที่กำหนด พร้อมทั้งมีการตรวจทานและรายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้บริหารและหน่วยงานต้นสังกัดทราบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำมาทบทวนและปรับปรุงมาตรฐานให้ดีขึ้น

4.3 จัดให้มีระบบการติดตามและระบบประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นรายเดือนเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมถึงการวิเคราะห์ปัญหา/อุปสรรค ในการดำเนินการที่ต้องแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ควรมีการนำผลการประเมินมาเชื่อมโยงกับระบบแรงจูงใจอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งมีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน เช่น การปรับเลื่อนตำแหน่ง การปรับเพิ่มเงินเดือนของพนักงาน การปรับเพิ่มผลตอบแทนจูงใจ (สิ่งที่ไม่ใช่ตัวเงิน) เป็นต้น รวมทั้งต้องมีการกำหนดระบบให้โทษสำหรับผู้ที่ไม่มียผลงาน

4.4 จัดให้มีกระบวนการหรือกลไกให้เกิดความตระหนักในเรื่องภาระรับผิดชอบทั้งการปฏิบัติราชการ องค์การ สังคม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น การกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนความรับผิดชอบ การพัฒนาและฝึกอบรมให้ความรู้แก่ข้าราชการเรื่องภาระรับผิดชอบ การจัดกิจกรรมส่งเสริมต่างๆ เป็นต้น รวมถึงมีการติดตาม ประเมินผล และจัดทำรายงานผลความสำเร็จของการดำเนินงาน เช่น การประเมินทัศนคติของข้าราชการเกี่ยวกับเรื่องภาระรับผิดชอบหลังการอบรมหรือการทำกิจกรรม เป็นต้น เพื่อนำผลที่ได้มาทบทวนปรับปรุงให้ดีขึ้น

4.5 จัดให้มีระบบควบคุมภายในที่ดี โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน จัดทำแผนการควบคุมภายในประจำปีหรือคู่มือการควบคุมภายใน การจัดให้องค์กรมีสภาพแวดล้อมการควบคุมภายในที่ครบถ้วนเพียงพอ การประเมินความเสี่ยงการจัดให้มีกิจกรรมการควบคุมภายในที่ดี สารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามและประเมินผลทั้งการติดตามผลในระหว่างการปฏิบัติงานและการประเมินเป็นรายครั้งอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนควบคุมภายในทั่วทั้งองค์กร และจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบบควบคุมภายในแก่ทุกส่วน

4.6 จัดให้มีระบบการบริหารความเสี่ยงในองค์กร โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนการกำหนดนโยบายกลยุทธ์ขององค์กรในการบริหารความเสี่ยง การระบุความเสี่ยง การจัดการความเสี่ยง และการทำรายงานการบริหารความเสี่ยงและการประเมินผลการบริหารความเสี่ยง รวมถึง การสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารความเสี่ยงให้กับบุคลากร เช่น การจัดอบรม การจัดทำ คู่มือการบริหารความเสี่ยง เป็นต้น⁴⁷

5. หลักความโปร่งใส (Transparency) การปฏิบัติราชการควรมีการบริหารงานด้วยความโปร่งใสจึงจำเป็นต้องมีกระบวนการหรือแนวทางการสร้างความโปร่งใสของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารราชการด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ดังนั้นเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ สามารถ บริหารราชการให้มีความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐจึงจำเป็นต้องมีการกำหนดให้มีแนวทางปฏิบัติและแนวทางการส่งเสริม ดังนี้

5.1 แต่งตั้งผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการส่งเสริม และสนับสนุน การบริหารราชการให้มีความโปร่งใส ภายในหน่วยงานภาครัฐ ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติงานที่มีการดำเนินการจริงในทางปฏิบัติ

5.2 จัดทำตัวชี้วัดด้านความโปร่งใสเพื่อให้ประเมินความพร้อมของหน่วยงานราชการ โดยกำหนดหัวข้อการประเมิน

5.3 ประเมินความพร้อมของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกหน่วยงานภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อหลักความโปร่งใส เช่น สภาพสังคมและความเป็นอยู่ สภาพทางเศรษฐกิจ พื้นฐานการศึกษาของประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มในพื้นที่ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีพื้นฐานเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ ทักษะและทัศนคติของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกหน่วยงานภาครัฐนำมาประกอบการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ วิธีการและแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านความโปร่งใสที่เหมาะสม

⁴⁷ เรื่องเดียวกัน, 128-140.

5.4 นำผลการประเมินพร้อมทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานภาครัฐ มาจัดทำแผนการเสริมสร้างการบริหารราชการให้มีความโปร่งใสทั้งในระยะยาวและประจำปี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการบริหารราชการด้วยความโปร่งใส

5.5 สร้างกลไกสนับสนุนและส่งเสริมการบริหาร ราชการให้มีความโปร่งใสที่เหมาะสมและมีคุณภาพ โดยนำผลการประเมินความพร้อมที่ได้จากการสำรวจและวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานภาครัฐ มาจัดทำเป็นกลไกสนับสนุนและส่งเสริมการบริหารราชการให้มีความโปร่งใส

5.6 มีการติดตามและประเมินผลสำเร็จด้านการบริหารราชการให้มีความโปร่งใส โดยจัดให้มีการรายงานการติดตามผลการบริหารราชการด้วยความโปร่งใสและนำเสนอแก่หัวหน้าหน่วยงานภาครัฐเป็นรูปธรรมอย่างน้อย 2 ครั้ง/ปี โดยมีการติดตามและประเมินผลดังกล่าวควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์/ตัวชี้วัดผลสำเร็จที่ชัดเจน โดยรายงานผลการดำเนินงานควรมีการระบุประเด็นสำคัญที่ครบถ้วนทั้งผลการดำเนินงานตามเป้าหมายหรือตามตัวชี้วัด ปัญหา/อุปสรรค ปัจจัยสำเร็จ และแนวทางแก้ไขเบื้องต้น และควรจัดให้มีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ครบถ้วนและได้มาตรฐานเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งานและนำไปปรับปรุง ยุทธศาสตร์ แผนงาน/โครงการ และกระบวนการปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริง

5.7 การปรับปรุงและพัฒนาการบริหารราชการให้มีความโปร่งใส มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารราชการด้านความโปร่งใส ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงกฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยปรับปรุงและพัฒนา ทั้งด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน รวมถึงกลไกสนับสนุนการบริหารราชการด้านความโปร่งใส และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกด้านให้มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดียิ่งขึ้นตามเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนด

6. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การบริหาร ราชการแบบมีส่วนร่วมของส่วนราชการ มีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากการปฏิบัติตามภารกิจหรือพันธกิจหน้าที่ส่วนราชการ มักจะกระทบและเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งและส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่สามารถสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ตอบสนองความต้องการหรือประโยชน์สูงสุดของประชาชนได้สำเร็จ จึงมีแนวทางในการปฏิบัติและแนวทางการส่งเสริม ดังนี้

6.1 สร้างการยอมรับและการสนับสนุนจากผู้บริหารส่วนราชการ ทั้งในข้าราชการประจำระดับสูงผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย และจักษรรทัพยากร

6.2 จัดตั้งผู้รับผิดชอบหรือคณะทำงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการส่งเสริม ประสาน และสนับสนุนให้เกิดการบริหารราชการตามหลักการมีส่วนร่วมภายในส่วนราชการ ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติงานที่มีการดำเนินการจริงในทางปฏิบัติ

6.3 จัดทำแบบประเมินความพร้อมของส่วนราชการ โดยมีกำหนดหัวข้อในการประเมิน

6.4 ประเมินความพร้อมของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกองค์การที่ส่งผลกระทบต่อกรสร้างการมีส่วนร่วม เช่น สภาพสังคมและความเป็นอยู่ สภาพทางเศรษฐกิจ พื้นฐานการศึกษา เป็นต้น ของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ส่วนราชการ มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ ทักษะและทัศนคติของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกนำมาประกอบการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ วิธีการ และแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพกับประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มอย่างแท้จริง

6.5 ศึกษาหลักการ/แนวทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่ดีทั้งในและต่างประเทศ เช่น คู่มือ หรือ แนวทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐในระดับกระทรวงที่เป็นระดับนโยบาย คู่มือการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัดของสำนักงาน ก.พ.ร.

6.6 นำผลการประเมินความพร้อมของส่วนราชการ มาจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเสริมสร้างการบริหารราชการตามหลักการมีส่วนร่วมอย่างครบถ้วน เช่น ค่านิยม หลักเกณฑ์ และแนวทางการบริหารราชการร่วมกับภาคประชาชน เป็นต้น รวมถึงการจัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการมีส่วนร่วม และการสร้างฉันทามติแก่ข้าราชการ เพื่อให้ข้าราชการสามารถสนับสนุน และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติราชการตามหลักการมีส่วนร่วมได้อย่างครบถ้วนตามมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับโดยเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดตามเป้าประสงค์ที่ส่วนราชการกำหนด

6.7 สร้างกลไกสนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมและมีคุณภาพ จากผลการประเมินความพร้อมภายในและภายนอกส่วนราชการ ที่ได้จากการสำรวจและวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา และความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่กำกับดูแล/ให้บริการ⁴⁸

7. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) เพื่อให้ส่วนราชการส่วนกลางสามารถกระจายอำนาจสู่ส่วนราชการภายนอกทั้งระดับภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นให้สำเร็จตามเป้าประสงค์ของรัฐบาลจึงกำหนดแนวทางการดำเนินงานสรุปได้ดังนี้

7.1 ภารกิจของรัฐที่ส่วนราชการส่วนกลางดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เช่น การบริหารงานทั่วไปของรัฐ การบริการสังคม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และคุณภาพชีวิต เป็นต้น ควรให้ส่วนราชการส่วนภูมิภาคเข้ามาจัดดำเนินการแทนมากขึ้น เพื่อความมั่นคงและความเป็นเอกภาพแห่งรัฐเพื่อการพัฒนาของรับ ทั้งนี้ต้องมีการกระจายทรัพยากรทั้งด้านการเงินและบุคลากรเพิ่มขึ้นด้วย

⁴⁸ เรื่องเดียวกัน, 141-149

7.2 ส่วนราชการควรเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรง มาเป็นผู้กำหนดนโยบายวางกฎ กติกา วางแผนกลยุทธ์และกำกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงาน พร้อมทั้งกระจายอำนาจการตัดสินใจลงสู่หน่วยงานระดับปฏิบัติในส่วนภูมิภาค

7.3 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการมอบอำนาจของกระทรวง กรม ให้แก่จังหวัดเป็นส่วนเฉพาะ โดยกำหนดหลักการและแนวทางการมอบอำนาจจากส่วนราชการส่วนกลางไปยังจังหวัดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีองค์การควบคุมกำกับให้เป็นไปตามกฎหมายโดยในทางปฏิบัติส่วนราชการส่วนกลางควรวางแนวทางเรื่องการมอบอำนาจในการบริหารงบประมาณ เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน

7.4 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรกำหนดแนวทางการพัฒนา “จังหวัด” ให้มีอำนาจและศักยภาพเต็ม เช่นเดียวกับส่วนกลางในการบริหารราชการทั่วไป การบริหาร บุคคล การบริหารงบประมาณ และพัฒนางานด้านต่างๆที่ดำเนินการอยู่

7.5 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรปรับปรุงองค์การบริหารราชการของจังหวัดให้มีการประสานงานในระดับแนวราบมากขึ้น และสร้างกลไกให้จังหวัดสามารถประสานและเชื่อมโยงการปฏิบัติงานกับองค์กรภาคเอกชน องค์กรชุมชน องค์กรประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. หลักนิติธรรม (Rule of Law) การบริหารราชการ จำเป็นต้องใช้หลักนิติธรรม เพื่อเป็นกรอบในการควบคุมไม่ให้ผู้ที่ได้รับอำนาจใช้อำนาจโดยมิชอบ ซึ่งอาจทำให้ การบริหารราชการไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ จึงควรมีแนวทางการส่งเสริมด้านหลักนิติธรรมอย่างจริงจังซึ่งมีแนวทางดังนี้

8.1 สิทธิของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิ และการใช้สิทธิ เพื่อเป็นการป้องกันการละเมิดสิทธิ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ และเพื่อไม่ให้ผู้ที่มีโอกาสถูกละเมิดสิทธิ ถูกละเมิดสิทธิของตนโดยไม่รู้ตัวถูกละเมิด จึงควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้โดยผ่านช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รวมถึงมีกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาความรู้ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ให้สามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง

8.2 เนื้อหา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ต้องมีการศึกษาทบทวนเนื้อหา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อเป็นการปรับปรุงให้กฎระเบียบต่างๆมีความสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ การปกครอง และสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

8.3 ผู้ใช้อำนาจ ต้องมีอำนาจในการตัดสินใจโดยใช้เหตุผลประกอบการพิจารณาอย่างเหมาะสม และมีความเท่าเทียมกันของการใช้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ดุลพินิจ มีการพัฒนาบุคลากรในการใช้อำนาจทางกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ โดยอาจจัดทำเป็นแผนพัฒนาบุคลากร และรวมถึงประเมินผลเพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และให้ความเป็นอิสระของผู้มีอำนาจวินิจฉัย กระบวนการ

พิจารณาความผิดและการกำหนดโทษ ต้องมีกระบวนการพิจารณาตัดสินด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบได้

9.หลักความเสมอภาค (Equity) การบริหารจัดการที่ดีของรับให้เกิดความเป็นธรรม จึงควรมีแนวทางการส่งเสริมด้านความเสมอภาคอย่างจริงจัง เพื่อสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญด้านความเสมอภาค และก่อให้เกิดความเข้าใจดังนี้

9.1 มีผู้บริหารและมีหน่วยงานภายในที่ดูแลรับผิดชอบประเด็นด้านความเสมอภาค โดยตรงตามความเหมาะสม และมีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาค เพื่อให้มีกลุ่มบุคคลหรือคณะทำงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการเพื่อส่งเสริมความเสมอภาค และเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมข้อมูลด้านความเสมอภาค

9.2 จัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการให้บริการ โดยแยกเชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการจัดทำมาตรฐานวิธีการปฏิบัติงานและมาตรฐานในการให้บริการ ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักความเสมอภาค

9.3 จัดทำมาตรฐานวิธีการปฏิบัติงานและมาตรฐานการให้บริการ ที่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคโดยมีการสำรวจความต้องการและความคิดเห็นของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย และนำไปปฏิบัติงานตามมาตรฐานดังกล่าว รวมทั้งจัดให้มีระบบการติดตามประเมินผล และมีการรายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้บริหารหน่วยงานต้นสังกัด ทราบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำมาทบทวนและปรับปรุงมาตรฐานให้ดีขึ้น

9.4 จัดให้มีการพัฒนาและฝึกอบรมให้ความรู้แก่ข้าราชการ เพื่อให้เกิดความรู้เรื่องบทบาทความเสมอภาคและสามารถนำความรู้ดังกล่าวมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานและการให้บริการ รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการทำงานที่ส่งเสริมความเสมอภาคเพื่อนำไปสู่การบริหารงานบุคคลและการบริหารจัดการอื่นๆที่โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้

9.5 จัดทำองค์ความรู้ และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างความเสมอภาคให้กับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ

9.6 จัดกิจกรรมด้านการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนข้อมูล และประสานงานเกี่ยวกับบทบาทความเสมอภาคระหว่างหน่วยงานและส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับการจัดสรรงบประมาณ⁴⁹

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน, 150-156.

ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนราษฎร์บำรุง

ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ตั้งอยู่เลขที่ 75 ถนนราษฎร์ร่วมใจ เทศบาลเมืองบ้านโป่ง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
อักษรย่อ คือ ร.ร. (รัตนราษฎร์บำรุง)

website : <http://www.rr.ac.th> E-mail : rattan@gmail.com

พระพุทธรูปประจำโรงเรียน คือ พระพุทธศากยมุนีรัตนทศพลญาณ

พุทธานุภาพประจำโรงเรียน คือ ปัญญา นรานัง รตนัง

คำขวัญประจำโรงเรียน คือ รู้หน้าที่ มีวินัย ใจเป็นธรรม สร้างกรรมดี

สีประจำโรงเรียน ฟ้า - น้ำเงิน

ต้นไม้ประจำโรงเรียน คือ ต้นแก้ว

วิสัยทัศน์

โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้สู่สากล ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัยอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

1. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่สากล
2. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สู่สากล สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์
3. พัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัยอย่างยั่งยืนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
4. จัดบริการทางการศึกษาและบริการชุมชน

เป้าประสงค์

เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและมีความเป็นสากล

กลยุทธ์

1. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่สากลโดยความร่วมมือของภาคี 4 ฝ่าย
2. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศโดยนำองค์กรภายนอกเข้ามา มีส่วนร่วม
3. พัฒนาผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นผู้มีจิตสาธารณะและมีระเบียบวินัยอย่างยิ่ง
4. พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยอีกทางหนึ่ง
5. พัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
6. จัดบริการทางการศึกษาและบริการชุมชน

ข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษา

ตาราง 1 แสดงจำนวนครู จำแนกตามระดับการศึกษา เพศ ปีการศึกษา 2558

ระดับการศึกษา	จำนวนครู(คน)			จำนวนครู(คิดเป็นร้อยละ)		
	เพศชาย	เพศหญิง	รวม	เพศชาย	เพศหญิง	รวม
ปริญญาเอก	1	1	2	0.88	0.88	1.76
ปริญญาโท	11	24	35	9.74	21.24	30.98
ปริญญาตรี	25	49	74	22.12	43.37	65.49
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	-	2	1.77	-	1.77
รวม	39	74	113	34.51	65.49	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ครูสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 65.49 รองลงมา ระดับปริญญาโท ร้อยละ 31.86 และต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 1.77 เมื่อพิจารณาตามเพศของครู พบว่า ครูเพศหญิง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 43.37 รองลงมาเป็นเพศหญิง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญา โท ร้อยละ 22.12 และเพศชาย สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 22.12

ตาราง 2 แสดงจำนวนครู จำแนกตามตำแหน่ง อันดับ เพศ ในปี พ.ศ.2558

ตำแหน่ง อันดับ	จำนวนครู			จำนวนครู (คิดเป็นร้อยละ)		
	เพศชาย	เพศหญิง	รวม	เพศชาย	เพศหญิง	รวม
ผู้อำนวยการโรงเรียน	1	-	1	0.89	-	0.89
รองผู้อำนวยการโรงเรียน	2	2	4	1.78	1.78	3.56
ครู อันดับ คศ.3	15	36	51	13.27	31.85	45.12
ครู อันดับ คศ.2	11	18	29	9.73	15.93	25.66
ครู อันดับ คศ.1	7	16	23	6.19	14.16	20.35
ครูผู้ช่วย	2	3	5	1.78	2.65	4.34
รวม	38	75	113	33.64	66.36	100.00

จากตาราง 2 พบว่า ครู อันดับ คศ. 3 มากที่สุด ร้อยละ 45.12 รองลงมา ครู อันดับ คศ.2 ร้อยละ 25.66 และครู อันดับ คศ. 1 ร้อยละ 20.35 เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า ครูอันดับ คศ.3 เป็นเพศหญิงมากที่สุด ร้อยละ 31.85 รองลงมา เป็นครูครูอันดับ คศ. 2 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 15.93 และครู อันดับ คศ.1 เพศชาย ร้อยละ 14.16 เรียงตามลำดับ⁵⁰

⁵⁰ศิริกุล พิทักษ์รักชาติ, “ข้อมูลสารสนเทศโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง,” 16 เมษายน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นักวิชาการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การปฏิบัติตาม ธรรมนูญสากล ไว้ในลักษณะต่างๆดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ศรียพัชรา สิทธิกำจร แก้วพิจิตร ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมนูญสากลในสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้หลักธรรมนูญสากลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนประกอบด้วย 8 องค์ประกอบคือ หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรมและความเสมอภาค หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักความมั่นคง หลักความมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม และ หลักการใช้อำนาจหน้าที่ 2) การใช้หลักธรรมนูญสากลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Conniosseurship) ประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ 8 องค์ประกอบ มีความเหมาะสม เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้สอดคล้องกับขอบข่ายการวิจัย⁵¹

จิตติพงษ์ บุญประคม ศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้ธรรมนูญสากลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารโดยใช้ธรรมนูญสากลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ“มาก”และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว ด้านที่มีการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักนิติธรรม ปัญหาการบริหารโดยใช้ธรรมนูญสากลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับ“น้อย”และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว ด้านที่มีปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า และหลักการมีส่วนร่วม⁵²

ปริญญา สัตย์พั้ง ศึกษาเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมนูญสากลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) บุคลากรมี

⁵¹ ศรียพัชรา สิทธิกำจร แก้วพิจิตร, “การใช้หลักธรรมนูญสากลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551), ง.

⁵² จิตติพงษ์ บุญประคม, “การบริหารโดยใช้ธรรมนูญสากลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1” (รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552), 2.

ความคิดเห็นว่า ผู้บริหารมีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ พบว่า มีการปฏิบัติด้านหลักนิติธรรม และหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่เหลืออีก 4 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักการมีส่วนร่วม รองลงมาคือ หลักคุณธรรม 2) บุคลากรที่มีเพศต่างกันเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมและรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน⁵³

ปรียากร พิรพัชยานันท์ ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักนิติธรรม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ หลักความโปร่งใส สำหรับครูผู้สอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ ได้แก่ หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ หลักนิติธรรม 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลมากกว่าครูผู้สอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติราชการต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05⁵⁴

ปิยะพงษ์ โพธิ์มี ศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น

⁵³ ปริญญา สัญพิง, “การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1” (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขา นโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553), ก.

⁵⁴ ปรียากร พิรพัชยานันท์, “การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 1” (วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม, 2553), ข.

รายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก 3) การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01⁵⁵

ดุจดาว จิตใส ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ⁵⁶

พระมหาลำพิ่ง ธีรปัญญา ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม พบว่าบุคลากรของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามบุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกัน มีตำแหน่งต่างกัน ประสพการณ์

⁵⁵ปิยะพงษ์ โพธิ์มี, “การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), ง.

⁵⁶ดุจดาว จิตใส, “การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), ง.

ทำงานต่างกัน และมีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้านจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้⁵⁷

พระมหาจรินทร์ โกตัน ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ใน 6 ด้านคือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามพรรษาพบว่า พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสที่มีพรรษาต่างกันมีการปฏิบัติงานทั้งโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งพบว่าพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกันมีการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส มีการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนหลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน⁵⁸

สิริกัญญา ค่ายหนองสง ศึกษาเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในกระบวนการสรรหาข้าราชการครูขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามเลือกใช้วิธีการสรรหาข้าราชการครู 4 วิธีได้แก่ 1) ขอใช้บัญชีผู้สอบแข่งขันได้ 2) การคัดเลือกกรณีมีเหตุพิเศษไม่ต้องสอบแข่งขันสำหรับครูอัตราจ้าง 3) การย้าย 4) การรับโอน การเลือกใช้วิธีการสรรหาที่ได้นั้น ได้มีการคำนึงถึงความเหมาะสมกับแผนอัตรากำลัง และคำนึงระยะเวลาและงบประมาณที่ต้องใช้ การสรรหาด้วยวิธีการคัดเลือกกรณีมีเหตุพิเศษไม่ต้องสอบแข่งขันสำหรับครูอัตราจ้างเป็นวิธีการสรรหาที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายในหลักเกณฑ์การพิจารณาการย้าย และการรับโอน มีการนำหลักเกณฑ์ด้านภูมิลำเนามาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย การที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด มหาสารคามไม่ได้เลือกใช้การสรรหาด้วย

⁵⁷ พระมหาลำพึง อธิปัญโญ, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์” (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554), ข.

⁵⁸ พระมหานรินทร์ โกตัน, “การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554), 1.

วิธีการสอบแข่งขันเป็นเพราะมีขั้นตอนที่ยุ่งยากใช้ระยะเวลานาน และใช้งบประมาณในการดำเนินการมากกว่าวิธีการอื่น อีกทั้งผลลัพธ์ที่ได้ก็ไม่คุ้มค่ากับเวลา และงบประมาณที่ต้องเสียไป ในด้านการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้พบว่า ในด้านนิติธรรมได้ยึดถือกฎ ระเบียบ ในการสรรหาอย่างเคร่งครัด มีการปรับปรุงหลักการสรรหา อย่างเคร่งครัด มีการปรับปรุงหลักการสรรหาให้สอดคล้องกับบริบทขององค์กร มีมาตรฐาน และสามารถบังคับใช้ได้กับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีการสรรหาตามหลักเกณฑ์พิจารณาคุณสมบัติ คุณวุฒิของข้าราชการครู เพื่อให้เกิดยุติธรรม โดยมีหลักสำคัญคือ จะต้องมีความรู้ที่ตรงตามที่โรงเรียนต้องการเป็นสำคัญด้านความรับผิดชอบมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่ อย่างชัดเจน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของต่างรับรู้ว่าหน้าที่ และขอบเขตอำนาจหน้าที่ ของตนเป็นอย่างดีพร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบเมื่อมีผู้สงสัยและสามารถชี้แจงเหตุผลและแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้ ทำให้ที่ผ่านมามองการบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามจึงไม่เคยถูกร้องเรียนในความไม่ถูกต้องของการสรรหาข้าราชการครู⁵⁹

พระมหาไกรสร ถาวโร ศึกษาเรื่อง การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษามัธยม เอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดย ข้อที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นระดับมากมีลักษณะเด่น ดังนี้ คือ หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม และหลักความคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ ตำแหน่งไม่แตกต่างกัน แนวทางการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา มีดังนี้ 1) ด้านหลักนิติธรรม ก่อนผู้บริหารจะนำกฎระเบียบข้อบังคับมาใช้ในโรงเรียน ควรมีการจัดตั้ง คณะกรรมการจัดทำประชาพิจารณ์ 2) หลักคุณธรรม ผู้บริหารควรเน้นผู้มีความดี ยึดถือเรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพ มีจิตเป็นธรรม 3) หลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรมีการประชุมชี้แจงในทุกเรื่อง เปิดโอกาสให้มีการซักถามได้ 4) หลักความมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เป็นที่ปรึกษาและเป็นกำลังใจให้กับบุคลากร 5) หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรมีความรับผิดชอบในภารกิจ ของโรงเรียนโดยไม่มีการทอดทิ้ง หรือ

⁵⁹ สิริกัญญา ค่ายหนองสง, “การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในกระบวนการสรรหาข้าราชการครูขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม” (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2555), ง.

ปฏิเสธรงาน 6) หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารควรลงมือกระทำงานต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าทั้งเวลา ผลงาน และสิ่งที่ลงทุนไป เพื่อประโยชน์ของโรงเรียน⁶⁰

งานวิจัยต่างประเทศ

หลาง โซคิม ซู เสี่ยวหลิน และ หวาง ดง (Thlang Sokim Xu Xiaolin Huang Dong) ศึกษาเรื่อง การบริหารอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การคอร์รัปชันและความรับผิดชอบในการบริหารจัดการที่ดี (ธรรมาภิบาล) ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรื่องคอร์รัปชัน ความยากจน ระบบบริหารงาน และอื่นๆ ซึ่งมีสิ่งหนึ่งต้องนำมาประยุกต์ใช้คือ ICT การบริหารอิเล็กทรอนิกส์ทำให้ประสบผลสำเร็จในเรื่องการบริหารจัดการที่ดี คอร์รัปชันก็จะกลายเป็นแค่เรื่องธรรมดา พร้อมกันนี้ การบริหารอิเล็กทรอนิกส์คือการสร้างระบบการจัดการด้วยโปรแกรมในหน่วยงานต่างๆ ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในเรื่องของงบประมาณที่หลากหลาย รัฐบาลจะได้มีโอกาสในการจัดการข้อมูลให้มีความปลอดภัยและเป็นการรวมอำนาจในส่วนกลาง สามารถวิเคราะห์ข้อมูลไว้ด้วยกันด้วยโปรแกรมที่จัดไว้ และจัดการในเรื่องของความไม่ซื่อสัตย์ที่เกิดขึ้นได้ งานวิจัยนี้ สามารถอธิบายนวัตกรรมที่เป็นวิธีการในการจัดการคอร์รัปชัน ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการที่ดีและข้อจำกัดในการต่อต้านการคอร์รัปชัน⁶¹

เฮอริเยฟ บาบาคัน (Babacan Hurriyet) ศึกษาเรื่อง ธรรมาภิบาลและการพัฒนาของเกาะแปซิฟิก หลังจากที่ได้มีการตรวจสอบกรอบแนวคิดของธรรมาภิบาล กับการพิจารณา เชื่อมโยงระหว่างความสัมพันธ์ของธรรมาภิบาลกับการพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่เกี่ยวกับการปกครองและการพัฒนาในหลายแง่มุมต้องประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆที่มีความสัมพันธ์กัน โดยได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางในการพัฒนาความก้าวหน้าและการจัดการปัญหา คือ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของผู้นำในส่วนต่างๆ ปัจจัยสิ่งแวดล้อม การช่วยเหลือ การเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันให้มากขึ้น และลดความขัดแย้งให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด⁶²

⁶⁰ พระมหาไกรสร ถาวโร, “การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษามัธยมเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง” (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2555), ข.

⁶¹ Thlang Sokim, Xu Xiaolin, and Huang Dong, **E- GOVERNMENT : COMBATTING CORRUPTION AND CONTRIBUTE TO GOOD GOVERNANCE**, accessed 7 february 2016. Available from <http://www.idpublications.org/wpcontent/uploads/2015/09/Abstract.pdf>

⁶² Babacan Hurriyet, **Good Governance and Development in the Pacific**, accessed 7 february 2016. Available from <https://www.usp.ac.fj/index.php?id=17967>

บาลมิกิ พรานาส ซิง (Balmiki Prasad Singh) ศึกษาเรื่อง ความท้าทายของธรรมาภิบาลในอินเดีย กับความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมใหม่ๆ ผลการวิจัยพบว่า จากการประเมินขอบข่ายงานของธรรมาภิบาลในอินเดีย โดยระบุงค์ประกอบที่ชัดเจนและจุดอ่อนในการทำงาน รวมถึงให้ความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมใหม่ๆ พบว่า ไม่มีทฤษฎีการปกครองที่ดีที่สามารถเข้าใจได้ดีเท่ากับบริบทของอินเดียในขณะนั้น อินเดียมีความเป็นประชาธิปไตยอย่างชัดเจนในรอบ 6 ทศวรรษและเป็นที่ยอมรับว่ามีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ดี การปกครองตามหลักธรรมาภิบาลที่ดีอินเดียประกอบด้วย ความมั่งคั่ง ความยุติธรรม การให้อำนาจ การจ้างงาน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และความรวดเร็วในการบริการ⁶³

⁶³Balmiki Prasad Singh, **The Challenge of Good Governance in India: Need for Innovative Approaches**, accessed 7 february 2016. Available form <https://www.Innovations.havard.edu/sites/default/files/103461.pdf>

สรุป

จากการศึกษาหลักธรรมาภิบาล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าหลักธรรมาภิบาล มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา การจัดการศึกษานั้นซึ่งผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องอาศัยหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการที่ดี (Good Governance) ตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ย่อมนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้นไป การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการที่ดี (Good Governance) ตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ที่เหมาะสมจะนำมาปรับใช้ในสถานศึกษามี 10 องค์ประกอบหลักที่สำคัญ และเหมาะสมสำหรับนำมากำหนดเป็นเกณฑ์ในการประเมินการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย 1) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) 2) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) 3) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) 4) หลักการรับผิดชอบ (Accountability) 5) หลักความโปร่งใส (Transparency) 6) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) 7) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) 8) หลักนิติธรรม (Rule of Law) 9) หลักความเสมอภาค (Equity) และ 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus - Oriented) โดยถือว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักคิดในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา เป็นผลให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกุลร์บำรุง เป็นการวิจัยเชิง พรรณนา (descriptive research) การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกุลร์บำรุง และ 2) เพื่อทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกุลร์บำรุงเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการสถานศึกษา/ผู้ปฏิบัติงานแทนรองผู้อำนวยการ/หัวหน้ากลุ่มสาระ/หัวหน้างานในฝ่ายต่างๆ 2) กลุ่มครูผู้ปฏิบัติหน้าที่การสอน และ 3) กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนรัตนราชกุลร์บำรุง เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) รวมทั้งสิ้น 123 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม การปฏิบัติตามธรรมาภิบาล ตามคู่มือหลักเกณฑ์

ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนด ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบ กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการศึกษาวิจัย เป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาปัญหาที่จะทำการวิจัย ศึกษาสภาพปัญหา รายงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการวิจัย รวมทั้งศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากตำรา เอกสาร ทางวิชาการ รวมถึงงานวิจัยวิทยานิพนธ์ ขอคำแนะนำอาจารย์ที่ปรึกษา รับข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ และนำเสนอภาควิชาการบริหารการศึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและขออนุมัติโครงการงานวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานตามโครงการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยจัดสร้าง และพัฒนาเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำไปเก็บกับกลุ่มตัวอย่างจริง นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้องและวิเคราะห์ข้อมูล

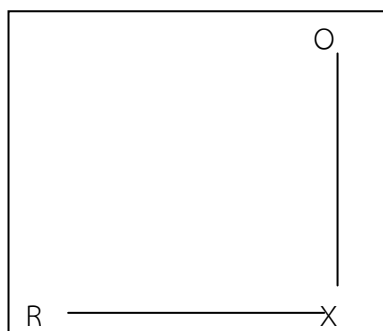
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนของการจัดทำรายงานการวิจัย นำเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุม วิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ แล้วจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติสำเร็จการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบ วิธีวิจัยประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาพการณ์ โดยมีการทดลอง (the one shot, non-experimental case study) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้

- R หมายถึง ตัวอย่างที่ได้มาจากการสุ่ม
 X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา
 O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัย

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง 1) ผู้บริหาร (ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการสถานศึกษา/ผู้ปฏิบัติงานแทนรองผู้อำนวยการ/หัวหน้ากลุ่มสาระ/หัวหน้างานฝ่ายต่างๆ) จำนวน 25 คน 2) ครูผู้สอน จำนวน 85 คน และ 3) กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น 123 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยการใช้เทคนิควิธีการจับคู่ (Matching Cases) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 39 คน ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลในสถานศึกษาโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหาร (ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการสถานศึกษา/ผู้ปฏิบัติงานแทนรองผู้อำนวยการ/หัวหน้ากลุ่มสาระ/หัวหน้างานฝ่ายต่างๆ)	25	13
ครูผู้สอน	85	13
กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	13	13
รวม	123	39

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐาน และตัวแปรที่ศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน คือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน
2. ตัวแปร ที่ศึกษา คือ หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการที่ดี (Good Governance) ตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ที่เหมาะสมจะนำมาปรับใช้ในสถานศึกษามี 6 องค์ประกอบดังนี้
  - 2.1 หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และสร้างความเชื่อมั่น ความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่าง
  - 2.2 หลักการรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ รวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ
  - 2.3 หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัยและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรีโดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ และสามารถตรวจสอบได้

2.4 หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง กระบวนการที่บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมใน กระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

2.5 หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.6 หลักความเสมอภาค (Equity) หมายถึง การได้รับการปฏิบัติและได้รับการบริการ อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยกด้าน ชาย/หญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทาง ศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่นๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการ เก็บข้อมูล จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสพการณ์ในการทำงาน มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม การปฏิบัติตามธรรมาภิบาล ตามคู่มือหลักเกณฑ์ของสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) โดยผู้วิจัย ได้นำมาใช้ในการเก็บ รวบรวม ข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert's rating scale)⁶⁴

ระดับ 5 หมายถึง การปฏิบัติตามธรรมาภิบาล อยู่ในระดับ มากที่สุด
มีค่าน้ำหนัก 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง การปฏิบัติตามธรรมาภิบาล อยู่ในระดับ มาก
มีค่าน้ำหนัก 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง การปฏิบัติตามธรรมาภิบาล อยู่ในระดับ ปานกลาง
มีค่าน้ำหนัก 3 คะแนน

⁶⁴ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ , วิจัยวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ , พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2543), 107-108.

ระดับ 2 หมายถึง การปฏิบัติตามธรรมาภิบาล อยู่ในระดับ น้อย
มีค่าน้ำหนัก 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง การปฏิบัติตามธรรมาภิบาล อยู่ในระดับ น้อยที่สุด
มีค่าน้ำหนัก 1 คะแนน

การสร้างและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงและเชื่อมั่นที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ซึ่งเป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำราวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล แล้วนำมาจัดทำโครงสร้างของเครื่องมือ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา
2. พัฒนาคุณภาพของแบบสอบถาม การปฏิบัติตามธรรมาภิบาลโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) และตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ
3. นำแบบสอบถามที่ได้ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือจากหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง
2. นำหนังสือที่ภาควิชาการบริหารการศึกษาออกให้ ส่งไปยังโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามสำหรับการวิจัยในครั้งนี้
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้วพิจารณาตรวจสอบแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จัดระเบียบของข้อมูลและลงรหัสแล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์ การปฏิบัติตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกุลบำรุง โดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

สำหรับการวิเคราะห์การปฏิบัติตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกุลบำรุง ผู้วิจัย นำผลที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ขอบเขตของ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)⁶⁵ ดังนี้

ค่ามากที่สุด	ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 - 5.00	หมายถึง การปฏิบัติตามธรรมาภิบาล	อยู่ในระดับ
ค่ามัชฌิมเลขคณิตมาก	ค่ามัชฌิมเลขคณิต 3.50 - 4.49	หมายถึง การปฏิบัติตามธรรมาภิบาล	อยู่ในระดับ
ปานกลาง	ค่ามัชฌิมเลขคณิต 2.50 - 3.49	หมายถึง การปฏิบัติตามธรรมาภิบาล	อยู่ในระดับ
น้อย	ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.50 - 2.49	หมายถึง การปฏิบัติตามธรรมาภิบาล	อยู่ในระดับ
น้อยที่สุด	ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.00 - 1.49	หมายถึง การปฏิบัติตามธรรมาภิบาล	อยู่ในระดับ

3. วิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกุลบำรุง เมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ใช้การวิเคราะห์ F-test และใช้สถิติดันแคน (Duncan) ทดสอบความแตกต่างรายคู่

สรุป

- การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์
- 1) เพื่อทราบธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกุลบำรุง
  - 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกุลบำรุงเมื่อจำแนกตาม

⁶⁵ John W. Best, **Research in Education** (Englewood Cliffs: Prentice-Hall, Inc., 1970), 190.

ตำแหน่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) ผู้บริหาร (ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการสถานศึกษา/ผู้ปฏิบัติงานแทนรองผู้อำนวยการ/หัวหน้ากลุ่มสาระ/หัวหน้างานฝ่ายต่างๆ) จำนวน 13 คน 2) ครูผู้สอน จำนวน 13 คน และ 3) กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียน รัตนราษฎร์บำรุง จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น 39 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม การปฏิบัติตามธรรมเนียมปฏิบัติ ตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการวิเคราะห์ F-test และใช้สถิติต้นแคณ (Duncan) ทดสอบความแตกต่างรายคู่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง “ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อทราบธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง 2) เพื่อทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร (ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการสถานศึกษา/ผู้ปฏิบัติงานแทนรองผู้อำนวยการ/หัวหน้ากลุ่มสาระ/หัวหน้างานฝ่ายต่างๆ) จำนวน 13 คน 2) ครูผู้สอน จำนวน 13 คน และ 3) กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น 39 คน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถาม 39 ฉบับ ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์ตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงานโดยหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	12	30.77
หญิง	27	69.23
รวม	39	100.00
2. อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	4	10.25
30- 40 ปี	11	28.21
41-50 ปี	8	20.51

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	16	41.03
รวม	39	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	5.13
ปริญญาตรี	26	66.67
สูงกว่าปริญญาตรี	11	28.20
รวม	39	100.00
4. ตำแหน่งหน้าที่		
ผู้บริหาร (ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการสถานศึกษา/หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้/หัวหน้างานฝ่ายต่างๆ)	13	33.33
ครูผู้สอน	13	33.33
กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	13	33.33
รวม	39	100.00
5. ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 10 ปี	13	33.33
10 – 20 ปี	5	12.82
21- 30 ปี	12	30.77
มากกว่า 30 ปีขึ้นไป	9	23.08
รวม	39	100.00

จากตารางที่ 4 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าเป็นเพศหญิง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 69.23 เป็นเพศชาย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 30.77 ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 41.03 รองลงมาคือ 30-40 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 28.21 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 8 คนคิดเป็นร้อยละ 20.51 และลำดับสุดท้ายคือ มีอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10.25 ระดับการศึกษาพบว่า ระดับปริญญาตรีมีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาคือ ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 28.20 และลำดับสุดท้ายคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.13 ตำแหน่งหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าเป็นผู้บริหาร จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ครูผู้สอน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามคือ น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาคือระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ

30.77 ลำดับสามคือ มากกว่า 30 ปีขึ้นไป จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08 และลำดับสุดท้ายคือ 10-20 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 12.82

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

การวิเคราะห์การปฏิบัติตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1) ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงอยู่ในระดับใด ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) แล้วนำ ค่ามัชฌิมเลขคณิตไปเปรียบเทียบเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ในภาพรวม

ธรรมาภิบาล	ผู้บริหาร (n =13)			ครูผู้สอน (n =13)			กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (n =13)			รวม (n =39)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. หลักการตอบสนอง	4.15	0.68	มาก	4.15	0.37	มาก	4.07	0.95	มาก	4.12	0.69	มาก
2. หลักการระมัดชอบ	4.07	0.75	มาก	4.23	0.43	มาก	4.00	1.00	มาก	4.10	0.75	มาก
3. หลักความโปร่งใส	4.07	0.86	มาก	4.30	0.48	มาก	4.00	1.08	มาก	4.12	0.83	มาก
4. หลักการมีส่วนร่วม	4.00	0.57	มาก	4.30	0.48	มาก	3.92	1.03	มาก	4.15	0.73	มาก
5. หลักนิติธรรม	3.92	0.64	มาก	4.30	0.75	มาก	4.23	0.92	มาก	4.07	0.77	มาก
6. หลักความเสมอภาค	4.23	0.72	มาก	4.61	0.50	มากที่สุด	4.43	0.71	มาก	4.43	0.71	มาก
รวม	4.00	0.70	มาก	4.53	0.51	มากที่สุด	4.23	0.92	มาก	4.16	0.75	มาก

จากตารางที่ 5 ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง พบว่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน โดยเรียกค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้หลักความเสมอภาค ($\bar{X}$ = 4.43, S.D = 0.71) หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X}$ = 4.15, S.D = 0.73) หลักการตอบสนอง ($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = 0.69) หลักความโปร่งใส ($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = 0.83) หลักการระมัดชอบ ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.75) และหลักนิติธรรม ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่าอยู่ระหว่าง 0.69-0.83 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ผู้บริหาร มีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุง พบว่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D.= 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดั้มากทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักความเสมอภาค ($\bar{X} = 4.23$, S.D.=0.72) หลักการตอบสนอง($\bar{X} = 4.15$,S.D.=0.68) หลักการรับผิดชอบ($\bar{X} = 4.07$,S.D.= 0.75) หลักความโปร่งใส($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.86) หลักการมีส่วนร่วม($\bar{X} = 4.00$, S.D = 0.57) และ หลักนิติธรรม($\bar{X} = 3.92$, S.D.= 0.64) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) พบว่าอยู่ระหว่าง 0.57-0.86 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุง พบว่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D.= 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้านและอยู่ในระดับมาก 5 ด้านโดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้หลักความเสมอภาค ($\bar{X} = 4.61$, S.D = 0.50) หลักความโปร่งใส($\bar{X} = 4.30$, S.D.= 0.48) หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.30$, S.D= 0.48) หลักนิติธรรม($\bar{X} = 4.30$, S.D.= 0.75) หลักการรับผิดชอบ($\bar{X} = 4.23$, S.D.= 0.43) และหลักการตอบสนอง $\bar{X} = 4.15$, S.D.= 0.37) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่าอยู่ระหว่าง 0.37- 0.75 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุง พบว่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D.= 0.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักความเสมอภาค ($\bar{X} = 4.43$, S.D = 0.71) หลักนิติธรรม($\bar{X} = 4.23$, S.D.= 0.92) หลักการตอบสนอง($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.95) หลักการรับผิดชอบ($\bar{X} = 4.00$, S.D.= 1.00) หลักความโปร่งใส $\bar{X} = 4.00$,S.D. = 1.08) หลักการมีส่วนร่วม($\bar{X} = 3.92$, S.D= 1.03) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) พบว่าอยู่ระหว่าง 0.71- 1.08 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

เมื่อวิเคราะห์ ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุงในแต่ละด้าน เป็นรายข้อย่อย ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 6-11

ตารางที่ 6 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง
ด้านหลักการตอบสนอง

หลักการตอบสนอง	ผู้บริหาร (n =13)			ครูผู้สอน (n =13)			กรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน (n =13)			รวม (n =39)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ให้บริการต่อ ผู้ปกครองและ นักเรียนภายใน ระยะเวลาที่กำหนด	4.31	0.63	มาก	4.23	0.43	มาก	4.38	0.76	มาก	4.33	0.62	มาก
2. สร้างความเชื่อมั่น ให้กับนักเรียนและ ผู้ปกครอง	4.15	0.68	มาก	4.38	0.50	มาก	4.00	0.91	มาก	4.21	0.73	มาก
3. สร้างความ น่าเชื่อถือและความ ไว้วางใจให้กับชุมชน	4.00	0.70	มาก	4.31	0.63	มาก	3.85	0.89	มาก	4.10	0.75	มาก
4. จัดการศึกษา ตอบสนองต่อความ คาดหวังและความ ต้องการของผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน	4.00	0.91	มาก	4.08	0.64	มาก	3.77	0.92	มาก	4.00	0.82	มาก
5. จัดการศึกษา ตอบสนองต่อความ ต้องการผู้มีส่วนได้ส่วน เสียที่มีความ หลากหลายและมี ความแตกต่าง	4.00	0.70	มาก	4.00	0.70	มาก	3.62	0.96	มาก	3.92	0.73	มาก
รวม	4.15	0.68	มาก	4.15	0.37	มาก	4.07	0.95	มาก	4.12	0.69	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่าธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลัก การ
ตอบสนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.12, S.D.=0.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่
ในระดับ มาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการให้บริการต่อผู้ปกครองและ
นักเรียนภายในระยะเวลาที่กำหนด ($\bar{X} = 4.33, S.D.=0.62$) มีการสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักเรียน
และผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.21, S.D.=0.73$) มีการสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจให้กับชุมชน
($\bar{X} = 4.10, S.D.=0.75$) มีการจัดการศึกษาตอบสนองต่อความคาดหวังและความต้องการของ
ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน ($\bar{X} = 4.00, S.D.=0.82$) และมีการจัดการศึกษาตอบสนองต่อความ
ต้องการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและความแตกต่าง ($\bar{X} = 3.92, S.D.=0.73$) เมื่อ
พิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.62-0.82 มีการกระจายของข้อมูลมาก
แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ผู้บริหาร มีความคิดเห็นต่อธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลัก การ
ตอบสนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.15, S.D.=0.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่
ในระดับ มาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการให้บริการต่อผู้ปกครองและ
นักเรียนภายในระยะเวลาที่กำหนด ($\bar{X} = 4.31, S.D.=0.63$) มีการสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักเรียน

และผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.15$, S.D.=0.68) มีการสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจให้กับชุมชน ($\bar{X} = 4.00$, S.D.=0.70) มีการจัดการศึกษาตอบสนองต่อความต้องการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่าง ($\bar{X} = 4.00$, S.D.=0.70) และมีการจัดการศึกษาตอบสนองต่อความคาดหวังและความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน ($\bar{X} = 4.00$, S.D.=0.91) และ เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.63-0.91 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลัก การตอบสนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D.=0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ใน ระดับมาก โดยเรียงค่ามัธยเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้มีการสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักเรียน และผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.38$, S.D.=0.50) มีการสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจให้กับชุมชน ($\bar{X} = 4.31$, S.D.=0.36) มีการให้บริการต่อผู้ปกครองและนักเรียนภายในระยะเวลาที่กำหนด ($\bar{X} = 4.23$, S.D.=0.43) มีการจัดการศึกษาตอบสนองต่อความคาดหวังและความต้องการของ ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.64) และมีการจัดการศึกษาตอบสนองต่อความ ต้องการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่าง ($\bar{X} = 4.00$, S.D.=0.70) เมื่อ พิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.43-0.70 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์ บำรุง ด้านหลัก การตอบสนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D.=0.95) เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับ มาก โดยเรียงค่ามัธยเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการ ให้บริการต่อผู้ปกครองและนักเรียนภายในระยะเวลาที่กำหนด ($\bar{X} = 4.38$, S.D.=0.76) มีการสร้าง ความเชื่อมั่นให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.00$, S.D.=0.91) มีการสร้างความน่าเชื่อถือและ ความไว้วางใจให้กับชุมชน ($\bar{X} = 3.85$, S.D.=0.89) มีการจัดการศึกษาตอบสนองต่อความคาดหวัง และความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน ($\bar{X} = 3.77$, S.D.=0.92) และมีการจัดการศึกษา ตอบสนองต่อความต้องการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่าง ($\bar{X} = 3.62$, S.D.=0.96) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.76-0.96 มีการกระจาย ของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง
ด้านหลักภาวะรับผิดชอบ

หลักภาวะรับผิดชอบ	ผู้บริหาร (n =13)			ครูผู้สอน (n =13)			กรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน (n =13)			รวม (n =39)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. แสดงความ รับผิดชอบต่อในการ ปฏิบัติหน้าที่ ตอบสนองต่อความ คาดหวังของสาธารณะ	3.92	0.76	มาก	4.31	0.48	มาก	3.69	0.94	มาก	4.05	0.79	มาก
2. มีความรับผิดชอบต่อ ต่อผลงานตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้	4.23	0.72	มาก	4.15	0.55	มาก	3.92	0.76	มาก	4.15	0.70	มาก
3. แสดงความ รับผิดชอบต่อในการ ปฏิบัติหน้าที่ในระดับ ที่ตอบสนองต่อความ คาดหวังของผู้ปกครอง และนักเรียน	4.08	0.76	มาก	4.15	0.55	มาก	3.77	0.83	มาก	4.05	0.75	มาก
4. มีการแสดงความ สำนึกในการ รับผิดชอบต่อปัญหา สาธารณะที่เกิดขึ้นใน โรงเรียนและชุมชน	4.00	0.91	มาก	4.15	0.68	มาก	3.69	0.94	มาก	4.03	0.87	มาก
รวม	4.07	0.75	มาก	4.23	0.43	มาก	4.00	1.00	มาก	4.10	0.75	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่าธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลักภาวะ
รับผิดชอบต่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.10, S.D.=0.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า
อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้มีความรับผิดชอบต่อผลงานตาม
เป้าหมายที่กำหนดไว้ ($\bar{X} = 4.15, S.D.=0.70$) มีการแสดงความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่ใน
ระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้ปกครองและนักเรียน ($\bar{X} = 4.05, S.D.=0.75$) มีการแสดง
ความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่ที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ ($\bar{X} = 4.05, S.D.=0.79$)
และมีการแสดงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและ
ชุมชน ($\bar{X} = 4.03, S.D.=0.87$) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง
0.70-0.87 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไป
ในทิศทางเดียวกัน

ผู้บริหาร มีความคิดเห็นต่อธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลักภาวะ
รับผิดชอบต่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.07, S.D.=0.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า
อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้มีความรับผิดชอบต่อผลงานตาม
เป้าหมายที่กำหนดไว้ ($\bar{X} = 4.23, S.D.=0.72$) มีการแสดงความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่ใน
ระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้ปกครองและนักเรียน ($\bar{X} = 4.08, S.D.=0.76$) มีการแสดง

ความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณสุขที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและชุมชน ($\bar{X} = 4.00$, S.D.=0.91) มีการแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณสุข ($\bar{X} = 3.92$, S.D.=0.76) และ เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.72-0.91 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลักภาระรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D.=0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้มีการแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณสุข ($\bar{X} = 4.31$, S.D.=0.48) มีความรับผิดชอบต่อผลงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ($\bar{X} = 4.15$, S.D.=0.55) มีการแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้ปกครองและนักเรียน ($\bar{X} = 4.15$, S.D.=0.55) และ มีการแสดงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณสุขที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและชุมชน ($\bar{X} = 4.15$, S.D.=0.68) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.48-0.68 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลักภาระรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D.=1.00) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้มีความรับผิดชอบต่อผลงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ($\bar{X} = 3.92$, S.D.=0.76) มีการแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้ปกครองและนักเรียน ($\bar{X} = 3.77$, S.D.=0.83) มีการแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณสุข ($\bar{X} = 3.69$, S.D.=0.94) และมีการแสดงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณสุขที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและชุมชน ($\bar{X} = 3.69$, S.D.=0.94) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.76-0.94 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 8 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง
ด้านหลักความโปร่งใส

หลักความโปร่งใส	ผู้บริหาร (n =13)			ครูผู้สอน (n =13)			กรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน (n =13)			รวม (n =39)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. มีกระบวนการใน การทำงานอย่าง เปิดเผยตรงไปตรงมา	3.92	0.95	มาก	4.03	0.64	มาก	3.77	1.02	มาก	3.97	0.87	มาก
2. สามารถชี้แจงเมื่อมี ข้อสงสัยในข้อมูล ข่าวสารต่อผู้ปกครอง และนักเรียนได้	4.15	0.98	มาก	4.38	0.50	มาก	4.00	1.07	มาก	4.23	0.87	มาก
3. ผู้ปกครอง/ นักเรียน/ชุมชน สามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารที่เปิดเผยได้ ตามกฎหมาย	4.23	0.72	มาก	4.31	0.63	มาก	3.85	1.06	มาก	4.23	0.84	มาก
4. เปิดเผยข้อมูล ข่าวสารให้ผู้ปกครอง และนักเรียนรู้ทุก ขั้นตอนในการดำเนิน กิจกรรมหรือ กระบวนการต่างๆ ของสถานศึกษาได้	4.15	0.89	มาก	4.31	0.48	มาก	4.00	1.02	มาก	4.21	0.86	มาก
5. สามารถเปิดโอกาส ให้ผู้ปกครองและ นักเรียนตรวจสอบการ ดำเนินกิจกรรมหรือ กระบวนการต่างๆ ของสถานศึกษาได้	4.08	0.76	มาก	4.15	0.37	มาก	3.85	1.06	มาก	4.05	0.79	มาก
รวม	4.07	0.86	มาก	4.30	0.48	มาก	4.00	1.04	มาก	4.12	0.83	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่าธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D.= 0.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับ มาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้ปกครอง/นักเรียน/ชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยได้ตามกฎหมาย ($\bar{X} = 4.23$, S.D.=0.84) สามารถชี้แจงเมื่อมีข้อสงสัยในข้อมูลข่าวสารต่อผู้ปกครองและนักเรียนได้ ($\bar{X} = 4.23$, S.D.=0.87) มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ผู้ปกครองและนักเรียนรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ ของสถานศึกษาได้ ($\bar{X} = 4.21$, S.D.=0.86) สามารถเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและนักเรียนตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ ของสถานศึกษาได้ ($\bar{X} = 4.05$, S.D.=0.79) และมีกระบวนการในการทำงานอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา ($\bar{X} = 3.97$, S.D.=0.87) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.79-0.87 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ผู้บริหาร มีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับ มาก โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้ปกครอง/นักเรียน/ชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยได้ตามกฎหมาย ($\bar{X} = 4.23$, S.D.=0.72) มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ผู้ปกครองและนักเรียนรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ ของสถานศึกษาได้ ($\bar{X} = 4.15$, S.D.=0.89) สามารถชี้แจงเมื่อมีข้อสงสัยในข้อมูลข่าวสารต่อผู้ปกครองและนักเรียนได้ ($\bar{X} = 4.15$, S.D.=0.98) สามารถเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและนักเรียนตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ ของสถานศึกษาได้ ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.76) และมีกระบวนการในการทำงานอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา ($\bar{X} = 3.92$, S.D.=0.95) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.72-0.98 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D.= 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับ มาก โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ สามารถชี้แจงเมื่อมีข้อสงสัยในข้อมูลข่าวสารต่อผู้ปกครองและนักเรียนได้ ($\bar{X} = 4.38$, S.D.=0.50) มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ผู้ปกครองและนักเรียนรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ ของสถานศึกษาได้ ($\bar{X} = 4.31$, S.D.=0.48) ผู้ปกครอง/นักเรียน/ชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยได้ตามกฎหมาย ($\bar{X} = 4.31$, S.D.=0.63) สามารถเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและนักเรียนตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ ของสถานศึกษาได้ ($\bar{X} = 4.15$, S.D.=0.37) และมีกระบวนการในการทำงานอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา ($\bar{X} = 4.03$, S.D.=0.64) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.37-0.64 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D.= 1.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับ มาก โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้สามารถชี้แจงเมื่อมีข้อสงสัยในข้อมูลข่าวสารต่อผู้ปกครองและนักเรียนได้ ($\bar{X} = 4.00$, S.D.=1.07) มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ผู้ปกครองและนักเรียนรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ ของสถานศึกษาได้ ($\bar{X} = 4.00$, S.D.=1.02) ผู้ปกครอง/นักเรียน/ชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยได้ตามกฎหมาย ($\bar{X} = 3.85$, S.D.=1.06) สามารถเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและนักเรียนตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ ของสถานศึกษาได้ ($\bar{X} = 3.85$, S.D.=1.06) และมีกระบวนการในการทำงานอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา ($\bar{X} = 3.77$, S.D.=1.02) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 1.02- 1.07 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 9 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง
ด้านหลักการมีส่วนร่วม

หลักการมีส่วนร่วม	ผู้บริหาร (n =13)			ครูผู้สอน (n =13)			กรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน (n =13)			รวม (n =39)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.มีกระบวนการให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้เรียนรู้ ร่วมกัน	4.00	0.70	มาก	4.46	0.51	มาก	3.77	1.09	มาก	4.15	0.74	มาก
2. มีกระบวนการให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาสร่วมแสดงทัศนะร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญเกี่ยวข้องร่วมกันในการพัฒนาสถานศึกษา	3.85	0.80	มาก	4.23	0.59	มาก	3.62	1.02	มาก	3.97	0.81	มาก
3. มีกระบวนการให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาสร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา	3.92	0.49	มาก	4.15	0.55	มาก	3.46	1.06	มาก	3.95	0.72	มาก
4. เปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาสถานศึกษา	3.62	0.87	มาก	4.00	0.40	มาก	3.62	1.04	มาก	3.79	0.80	มาก
รวม	4.00	0.57	มาก	4.30	0.48	มาก	3.92	1.03	มาก	4.15	0.73	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่าธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลัก การมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ =4.15, S.D.=0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีกระบวนการให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ร่วมกัน ($\bar{X}$ = 4.15, S.D.=0.74) มีกระบวนการให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาส ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ ประเด็นที่สำคัญเกี่ยวข้องร่วมกันในการพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X}$ =3.97, S.D.=0.81) มีกระบวนการให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาส ร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ($\bar{X}$ =3.95, S.D.=0.72) และ เปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วม ในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X}$ =3.79, S.D.= 0.80) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.73-0.81

มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ผู้บริหาร มีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลัก การมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D.=0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้กระบวนการให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.00$, S.D.=0.70) มีกระบวนการให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาส ร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.92$, S.D.=0.49) มีกระบวนการให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาส ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ ประเด็นที่สำคัญเกี่ยวข้องร่วมกันในการพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.85$, S.D.=0.80) และเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วม ในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.62$, S.D.= 0.87) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.49-0.87 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลัก การมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D.=0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้กระบวนการให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.46$, S.D.=0.51) มีกระบวนการให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาส ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ ประเด็นที่สำคัญเกี่ยวข้องร่วมกันในการพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.23$, S.D.=0.59) มีกระบวนการให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาส ร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.15$, S.D.=0.55) และเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วม ในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.00$, S.D.= 0.40) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.40-0.59 มีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลัก การมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D.=1.03) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับ มาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีกระบวนการให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ร่วมกัน ($\bar{X} = 3.77$, S.D.=1.09) มีกระบวนการให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาส ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ ประเด็นที่สำคัญเกี่ยวข้องร่วมกันในการพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.62$, S.D.=1.02) เปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วม ในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.62$, S.D.= 1.04) และมีกระบวนการให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาส ร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.46$, S.D.=1.06) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 1.02-1.09 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 10 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง
ด้านหลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม	ผู้บริหาร (n =13)			ครูผู้สอน (n =13)			กรรมการสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน (n =13)			รวม (n =39)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. มีการใช้อำนาจทางกฎหมายในการบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม	3.92	0.64	มาก	4.08	0.64	มาก	3.77	1.06	มาก	4.00	0.76	มาก
2. มีการใช้กฎระเบียบข้อบังคับในการบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม	3.69	0.85	มาก	4.08	0.76	มาก	3.85	1.01	มาก	3.97	0.90	มาก
3. มีการบริหารจัดการโดยไม่เลือกปฏิบัติต่อครูผู้ปกครองและนักเรียน	3.85	0.80	มาก	4.31	0.85	มาก	4.15	0.98	มาก	4.13	0.86	มาก
4. มีการบริหารจัดการโดยคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของครูผู้ปกครองและนักเรียน	4.08	0.64	มาก	4.15	0.89	มาก	4.00	1.09	มาก	4.10	0.85	มาก
รวม	3.92	0.64	มาก	4.30	0.75	มาก	4.23	0.92	มาก	4.07	0.77	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่าธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D.=0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้มีการบริหารจัดการโดยไม่เลือกปฏิบัติต่อครูผู้ปกครองและนักเรียน ($\bar{X} = 4.13$, S.D.=0.86) มีการบริหารจัดการโดยคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของครูผู้ปกครองและนักเรียน ($\bar{X} = 4.10$, S.D.=0.85) มีการใช้อำนาจทางกฎหมายในการบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม ($\bar{X} = 4.00$, S.D.=0.76) และมีการใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม ($\bar{X} = 3.97$, S.D.=0.90) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.76-0.90 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ผู้บริหาร มีความคิดเห็นต่อธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D.=0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้มีการบริหารจัดการโดยคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของครูผู้ปกครองและนักเรียน ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.64) มีการใช้อำนาจทางกฎหมายในการบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม ($\bar{X} = 3.92$, S.D.=0.64) มีการบริหารจัดการโดยไม่เลือกปฏิบัติต่อครู

ผู้ปกครองและนักเรียน ($\bar{X} = 3.85$, $S.D.=0.80$) และมีการใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม ($\bar{X} = 3.69$, $S.D.=0.85$) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.64-0.85 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกูร์บำรุง ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.30$, $S.D.=0.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้มีการบริหารจัดการโดยไม่เลือกปฏิบัติต่อครู ผู้ปกครองและนักเรียน ($\bar{X} = 4.31$, $S.D.=0.85$) มีการบริหารจัดการโดยคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของครู ผู้ปกครองและนักเรียน ($\bar{X} = 4.15$, $S.D.=0.89$) มีการใช้อำนาจทางกฎหมายในการบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม ($\bar{X} = 4.08$, $S.D.=0.64$) และมีการใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม ($\bar{X} = 4.08$, $S.D.=0.76$) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.64-0.89 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกูร์บำรุง ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.23$, $S.D.=0.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้มีการบริหารจัดการโดยไม่เลือกปฏิบัติต่อครู ผู้ปกครองและนักเรียน ($\bar{X} = 4.15$, $S.D.=0.98$) มีการบริหารจัดการโดยคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของครู ผู้ปกครองและนักเรียน ($\bar{X} = 4.00$, $S.D.=1.09$) มีการใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม ($\bar{X} = 3.85$, $S.D.=1.01$) และมีการใช้อำนาจทางกฎหมายในการบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม ($\bar{X} = 3.77$, $S.D.=1.06$) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.98-1.09 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 11 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง
ด้านหลักความเสมอภาค

หลักความเสมอภาค	ผู้บริหาร (n =13)			ครูผู้สอน (n =13)			กรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน (n =13)			รวม (n =39)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.มีการปฏิบัติที่ได้รับ บริการในการจัด การศึกษาโดยไม่มีการ แบ่งแยกชาย/หญิง	4.15	0.89	มาก	4.62	0.50	มากที่สุด	4.23	1.03	มาก	4.41	0.78	มาก
2.มีการปฏิบัติที่ได้รับ บริการในการจัด การศึกษาโดยไม่มีการ แบ่งแยกถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา อายุ	4.23	0.72	มาก	4.54	0.51	มากที่สุด	4.31	1.08	มาก	4.41	0.71	มาก
3. มีการปฏิบัติให้ ได้รับบริการในจัด การศึกษาโดยไม่มีการ แบ่งแยก ความพิการ/ สภาพทางกายหรือ สุขภาพ และสถานะ ของบุคคล	4.23	0.72	มาก	4.46	0.51	มาก	4.31	1.08	มาก	4.38	0.71	มาก
4. มีการปฏิบัติให้ ได้รับบริการในจัด การศึกษาโดยไม่มีการ แบ่งแยกฐานะทาง สังคมและเศรษฐกิจ ความเชื่อทางศาสนา	4.08	0.76	มาก	4.54	0.51	มากที่สุด	4.46	0.96	มาก	4.38	0.74	มาก
5. มีการปฏิบัติให้ ได้รับบริการในจัด การศึกษา ในเรื่อง การ ฝึกอบรม และอื่นๆ	4.00	0.91	มาก	4.46	0.66	มาก	4.31	1.03	มาก	4.33	0.83	มาก
รวม	4.23	0.72	มาก	4.61	0.50	มากที่สุด	4.43	0.71	มาก	4.43	0.71	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่าธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลักความเสมอภาค โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D.=0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้มีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยก ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา อายุ ($\bar{X} = 4.41$, S.D.=0.71) มีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยก ชาย/หญิง ($\bar{X} = 4.41$, S.D.=0.78) มีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยก ความพิการ/สภาพทางกายหรือสุขภาพ และสถานะของบุคคล ($\bar{X} = 4.38$, S.D.=0.71) มีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยกฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ ความเชื่อทางศาสนา ($\bar{X} = 4.38$, S.D.= 0.74) และมีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษา ในเรื่อง การฝึกอบรม และอื่นๆ ($\bar{X} = 4.33$, S.D.= 0.83) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.71-0.83 มีการ

กระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ผู้บริหาร มีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลักความเสมอภาค โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D.=0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้การปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยก ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา อายุ ($\bar{X} = 4.23$, S.D.=0.72) มีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยก ความพิการ/สภาพทางกายหรือสุขภาพ และสถานะของบุคคล ($\bar{X} = 4.23$, S.D.=0.72) มีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยก ชาย/หญิง ($\bar{X} = 4.15$, S.D.=0.89) มีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยกฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ ความเชื่อทางศาสนา ($\bar{X} = 4.08$, S.D.= 0.76) และมีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษา ในเรื่อง การฝึกอบรม และอื่นๆ ($\bar{X} = 4.00$, S.D.= 0.91) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.72-0.91 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลักความเสมอภาค โดยภาพรวม ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D.=0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้การปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยก ชาย/หญิง ($\bar{X} = 4.62$, S.D.=0.50) มีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยก ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา อายุ ($\bar{X} = 4.54$, S.D.=0.51) มีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยกฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ ความเชื่อทางศาสนา ($\bar{X} = 4.54$, S.D.= 0.51) มีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยก ความพิการ/สภาพทางกายหรือสุขภาพ และสถานะของบุคคล ($\bar{X} = 4.46$, S.D.=0.51) และ มีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษา ในเรื่อง การฝึกอบรม และอื่นๆ ($\bar{X} = 4.46$, S.D.= 0.66) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD.) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.50-0.66 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ด้านหลักความเสมอภาค โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D.=0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับ มาก โดยเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้การปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยกฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ ความเชื่อทางศาสนา ($\bar{X} = 4.46$, S.D.= 0.96) มีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษา ในเรื่อง การฝึกอบรม และอื่นๆ ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 1.03) มีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยก ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา อายุ ($\bar{X} = 4.31$, S.D.=1.08) มีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยก ความพิการ/สภาพทางกายหรือสุขภาพ และสถานะของบุคคล ($\bar{X} = 4.41$, S.D.=1.08) และมีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยก ชาย/หญิง ($\bar{X} = 4.23$, S.D.=1.03) เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD.) พบว่า อยู่ระหว่าง

0.96 -1.08 มีการกระจายของข้อมูลมาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกูร บำรุงเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง

การวิเคราะห์ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกูรบำรุง เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกูรบำรุง เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ การวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบ (F -test) ความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกูรบำรุงเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง

ธรรมาภิบาล	Sum of Squares	df	Mean Square	F	sig
1. หลักการตอบสนอง / Between Groups	0.51	2	0.50	0.50	0.95
Within Groups	18.30	36			
total	18.35	38			
2. หลักการรับผิดชอบต่อ /Between Groups	0.35	2	0.30	0.30	0.73
Within Groups	21.23	36			
total	21.59	38			
3. หลักความโปร่งใส / Between Groups	0.66	2	0.46	0.46	0.63
Within Groups	25.69	36			
total	26.35	38			
4. หลักการมีส่วนร่วม /Between Groups	1.07	2	0.98	0.98	0.38
Within Groups	19.69	36			
total	20.76	38			
5. หลักนิติธรรม /Between Groups	1.07	2	0.88	0.88	0.42
Within Groups	22.00	36			
total	23.07	38			
6. หลักความเสมอภาค /Between Groups	0.97	2	0.94	0.94	0.39
Within Groups	18.61	36			
total	19.59	38			
รวม /Between Groups	1.89	2	1.74	1.74	0.18
Within Groups	19.53	36			
total	21.43	38			

จากตารางที่ 12 พบว่าผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกูรบำรุงเมื่อจำแนกตามตำแหน่งพบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง โดยใช้บุคลากรโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร (ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการสถานศึกษา/ผู้ปฏิบัติงานแทนรองผู้อำนวยการ/หัวหน้ากลุ่มสาระ/หัวหน้างานฝ่ายต่างๆ) จำนวน 13 คน 2) ครูผู้สอน จำนวน 13 คน และ 3) กรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น 39 คน ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการวิเคราะห์ F-test และใช้ใช้สถิติต้นแคน (Duncan) ทดสอบความแตกต่างรายคู่ทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ ค่ามัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม หลักการตอบสนอง หลักความโปร่งใส หลักการระับผิดชอบ และหลักนิติธรรม ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงเมื่อจำแนกตามตำแหน่งพบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน โดยเรียงลำดับค่า มัชฌิมเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม หลักการตอบสนอง หลักความโปร่งใส หลักการรับผิดชอบ และหลักนิติธรรม ตามลำดับจากผลการวิจัยพบว่า หลักความเสมอภาคเป็นลำดับแรก ซึ่งกลุ่มครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะ กลุ่มครูผู้สอนเห็นแนวการปฏิบัติตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยก ชาย/หญิง มีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยก ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษายาวัย มีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยก ความพิการ/สภาพทางกายหรือสุขภาพ โดยการรับนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ได้ให้โอกาสในการเข้ารับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา รวมถึงมีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มีการแบ่งแยกฐานะทางสังคม และเศรษฐกิจ ความเชื่อทางศาสนา รวมถึงโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เข้าการฝึกอบรมเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของตนเองและนำมาพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น เช่น การเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ “การบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรสมัยใหม่” การประชุมเชิงปฏิบัติการ “การวิเคราะห์ตัวชี้วัดเพื่อวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา” เป็นต้น จากเหตุผลแนวทางปฏิบัติดังกล่าวจึงทำให้หลักความเสมอภาค เป็นลำดับแรก หลักนิติธรรมเป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหารและกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อาจมองในเชิงของการใช้อำนาจทางกฎหมายในสถานศึกษาต่อบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงเปิดโอกาสให้ครูได้ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนจึงไม่เข้มงวดในการใช้ระเบียบข้อบังคับมาใช้ ส่วนกลุ่มครูผู้มีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงในด้านนิติธรรม โดยมองว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้อำนาจทางกฎหมายในการบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรม กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรมยังไม่เข้มงวดเท่าที่ควร การบริหารจัดการโดยไม่เลือกปฏิบัติต่อครู ผู้ปกครองและนักเรียน ผู้บริหารและมีการบริหารจัดการโดยคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของครู ผู้ปกครองและนักเรียนควรให้ความสำคัญให้มากขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ได้นำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อปี พ.ศ. 2542 มาบูรณาการใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา โดยได้ระบุถึงหลักสำคัญของธรรมาภิบาล 6 หลัก 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบต่อ และ 6) หลักความคุ้มค่า จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาลที่เสนอตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เน้นการกำหนดเป็นแนวทางให้หน่วยราชการยึดถือปฏิบัติในสถานศึกษา

ซึ่งหลักการของธรรมาภิบาลก็สอดคล้องกับ ธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการที่ดี (Good Governance) ตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ที่เหมาะสมจะนำมาปรับใช้ในสถานศึกษามี 10 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) 2) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) 3) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) 4) หลักการรับผิดชอบ (Accountability) 5) หลักความโปร่งใส (Transparency) 6) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) 7) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) 8) หลักนิติธรรม (Rule of Law) 9) หลักความเสมอภาค (Equity) และ 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) ถือว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักคิดในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา เป็นผลให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงทำให้ ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง โดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ พระมหาลำพึง ธีรปัญญา ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัด นครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม พบว่าบุคลากรของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดุจดาว จิตใส ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ รุติพงษ์ บุญประคม ศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้ธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารโดยใช้ธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว ด้านที่มีการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่า หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักนิติธรรม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปริญญา พิรพัฒน์นันทน์ ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม หลักการรับผิดชอบ และหลักนิติธรรม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ หลักความโปร่งใส สำหรับครูผู้สอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ ได้แก่ หลักการรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ หลักนิติธรรม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปิยะพงษ์ โพธิ์มี ศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย

ด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำและสามารถนำหลักการดังกล่าวมา บูรณาการไปสู่การปฏิบัติที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างมุ่งมั่นและจริงจัง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำแนวคิดและวิธีการใหม่ๆ มาปฏิบัติในโรงเรียนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิง มีวิธีการบริหารรูปแบบใหม่ คือ “รูปแบบที่ทุกคนมีส่วนร่วม” ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบโดยพิจารณาจัดทำภารกิจให้ชัดเจน ครอบคลุมงานทั้งหมดและมีการกำหนดกลุ่มงานที่มีความสอดคล้องกัน จัดโครงสร้างบริหารที่เป็นนิติบุคคล มีการบริหารเป็นระบบ มีสายบังคับบัญชา การประสานงาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัว มีการกำหนดขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ ในทุกระดับของตำแหน่ง ตามความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ทุกขั้นตอน ไว้อย่างชัดเจนและโปร่งใส ตรวจสอบได้ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่ามีการกระจายของข้อมูลมาก หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีการกระจายสูง เนื่องจาก ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นแตกต่างกันมาก จึงทำให้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ในระดับสูง ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอไว้ในข้อเสนอแนะแล้ว

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุงเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เพราะโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุงปฏิบัติตามหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อปี พ.ศ. 2542 มาบูรณาการใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุง รู้จักวางตัวเป็นกัลยาณมิตรกับบุคลากรในโรงเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นส่วนใหญ่ ตลอดจนใช้หลักคุณธรรมและประสบการณ์เป็นหลักในการบริหารงาน อีกทั้งโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุงมีการจัดประชุมร่วมกับกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุงในการร่วมกันพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา และการจัดการประชุมครูและผู้บริหารของทุกภาคเรียนในแต่ละปีการศึกษา จึงทำให้กลุ่มผู้บริหาร ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกัญญาบารุงในทิศทางเดียวกัน ซึ่งการจัดประชุมดังกล่าว ถือเป็นปัจจัยที่จะทำให้เกิดความสำเร็จในโรงเรียนและทำให้สามารถดำเนินภารกิจบรรลุผลสำเร็จ จะเห็นได้ว่าหลักความเสมอภาค มี ค่ามีขนิมิตมากที่สุด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระมหาลำพอง ธีรปัญญา ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมีขนิมิต จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมีขนิมิต จังหวัดนครสวรรค์ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนนวมินทราชูทิศมีขนิมิต จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามบุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีอายุต่างกัน มีตำแหน่งต่างกัน ประสบการณ์ทำงานต่างกัน และมีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระมหาไกรสร ถาวโร ศึกษาเรื่อง การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษามัชฌิมเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ ตำแหน่งไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปริญญา สัตยพิบูลย์ ศึกษาเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล

ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกันเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมและรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลทั้งโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา วิจัย เรื่อง ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกุลบุรีบำรุง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่าธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกุลบุรีบำรุง ด้านหลักนิติธรรม มีค่ามัชฌิมเลขคณิต เป็นลำดับสุดท้าย ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนรัตนราชกุลบุรีบำรุง ควรให้ความสำคัญในเรื่องของหลักนิติธรรมให้มากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งโรงเรียนรัตนราชกุลบุรีบำรุงมีการจัดการเรียนการสอนโดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นครูผู้สอนในวิชากฎหมายในชีวิตประจำวันเบื้องต้นให้กับนักเรียน โดยอาจมีการจัดการอบรมให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาในเรื่องของการใช้อำนาจทางกฎหมาย การใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารจัดการในการบริหารจัดการด้วยความเป็นธรรมให้มากขึ้น ควรมีการบริหารจัดการโดยไม่เลือกปฏิบัติต่อครู ผู้ปกครองและนักเรียน และการบริหารจัดการโดยคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของครู ผู้ปกครองและนักเรียน รวมถึงมีมาตรการในการดำเนินการกับครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบข้อบังคับของทางโรงเรียน ให้มากขึ้นกว่าเดิม อีกทั้งครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา ควรมีจิตสำนึกและรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงและรักษา กฎ ระเบียบข้อบังคับของทางโรงเรียน โดยนำธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

2. จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกุลบุรีบำรุง เมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน ดังนั้นโรงเรียนรัตนราชกุลบุรีบำรุงต้องมีการจัดกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแบบอย่างในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีดำเนินงานของโรงเรียนด้วยระบบการควบคุมภายในโรงเรียนและควรมีการตรวจสอบการปฏิบัติตามระเบียบต่างๆอย่างจริงจัง และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานตามความถนัดของตนเองเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในปัจจุบันในเรื่องของการส่งเสริมการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชกุลบุรีบำรุง ให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากข้อค้นพบข้างต้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้ที่สนใจทั่วไป ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรศึกษาวิจัยธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับการบริหารงานฝ่ายวิชาการของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง
2. ควรศึกษาวิจัยหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง
3. ควรศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.

กลุ่มยุทธศาสตร์การบริหารงบประมาณ. “**ธรรมาภิบาล: การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**.” **การบริหารงบประมาณ 53 1** (ม.ค.- มี.ค. 2553): 58.

เกษม วัฒนชัย. **ธรรมาภิบาลกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546.

จรวัยพร ธรณินทร์. **12 ไม่เด็ดสุดสำเร็จข้าราชการ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: อินสปายร์สำนักพิมพ์ในเครืออนามมีบุ๊คส์, 2552.

จันทราณี สงวนนาม. **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์, 2553.

เฉลิมพร ห้วยหงษ์ทอง. “**ระเบียบวาระการประชุมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา**.” เอกสารประกอบการประชุมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ครั้งที่ 2/2558 ณ หอประชุมรัชมังคลาภิเษก, 18 พฤษภาคม 2558.

ชนะศักดิ์ ยูวบูรณ์. “**กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี**” ใน **การปกครองที่ดี (Good Governance)**, 13. กรุงเทพฯ: บพิศการพิมพ์, 2543.

ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ. **ธรรมาภิบาล**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์น้ำฝน, 2545.

ฐิติพงษ์ บุญประคม. “**การบริหารโดยใช้ธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1**” รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552.

ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ. “**ก้าวข้ามขีดจำกัด สู่สหัสวรรษแห่งคุณภาพ**” เอกสารประกอบการประชุมในการมอบนโยบายแก่ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอที่ ห้องประชุมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพฯ, 23 กันยายน 2558.

ดุจดาว จิตใส. “**การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5**.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.

ถวิลวดี บุรีกุล. **ธรรมาภิบาล : หลักการเพื่อการบริหารรัฐกิจแนวใหม่**. เข้าถึงเมื่อ 30 กรกฎาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title>

ธีระ รุญเจริญ. **การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บพิศข่าวฟาง, 2546.

ธีระ รุญเจริญ. **สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, 2545.

นฤมล ทับจุมพล. “**แนวคิดและวาทกรรม ว่าด้วยธรรมรัฐแห่งชาติ**”, ใน **การจัดการปกครอง (Governance)**, 15. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2546.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี. รายงานการวิจัยตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544.
- ปธาน สุวรรณมงคล. การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: แกนจันทร์การพิมพ์, 2558.
- ปิยะพงษ์ โพธิ์มี. “การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.
- ปริญญา สัญพิ่ง. “การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1.” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- ปริยากร พิรพัชยานันท์. “การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม, 2553.
- พระมหาไกรสร ถาวโร. “การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2555.
- พระมหานรินทร์ โกตัน. “การศึกษากิจการตามหลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554.
- พระมหาลำพอง ธีรปัญญา. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยมจังหวัดนครสวรรค์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2543.
- พงษ์พิสิทธ์ ตีบมา. ธรรมาภิบาลกับการบริหารโรงเรียน, เข้าถึงเมื่อ 18 มกราคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://ksitds55.wordpress.com/ธรรมาภิบาล-กับการบริหาร/>
- แมนสรอง แซ่ลิ้ม. ธรรมาภิบาลกับการศึกษา, เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม 2558. เข้าถึงได้จาก <https://mansuang1978.wordpress.com/บทความเรื่องหลักธรรมาภิบาล/>
- ยุทธ วรรณธรร. “ธรรมนูญในการบริหารองค์กร.” *นักบริหาร* 21, 4 (กรกฎาคม-กันยายน, 2544): 8-11.
- วิภาส ทองวิสุทธิ. การบริหารจัดการที่ดี. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อินทกาศ, 2551.
- ศิริกุล พิทักษ์รักษาดี. “ข้อมูลสารสนเทศโรงเรียนรัตนราชูทร์บำรุง.” 16 เมษายน 2558.
- ศรีพัชร์ สิริธิกำจร แก้วพิจิตร. “การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.

สถาบันพระปกเกล้า. **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544.

สถาบันพระปกเกล้า สำนักวิจัยและพัฒนา. **จับชีพจรประเทศไทย ตัวชี้วัดประชาธิปไตยและ
ธรรมาภิบาล**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: คุรุสภาการพิมพ์, 2557.

สมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย. “หลักการบริหารราชการแนวใหม่การวางแผน
กลยุทธ์และบทความวิชาการ.” ใน **เหลียวหลังแลหน้าผู้บริหารมัธยมศึกษาต่อการ
ปฏิรูปการศึกษา**, 51-52. กรุงเทพฯ: สมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย,
ไทย, 2544.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **ครูแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติ, 2541.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. **คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตาม
หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :
ฟรีเมียร์โปรดักชัน, 2552.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 10**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาฯ, 2552.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 11**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาฯ, 2554.

สิริกัญญา ค่ายหนองสรวง. “การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในกระบวนการสรรหาข้าราชการครูของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม.” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2555.

สุดจิต นิมิตกุล. “กระทรวงมหาดไทยกับบริหารจัดการที่ดี” ใน **การปกครองที่ดี (Good
Governance)**, 13. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์, 2543.

สุทัศน์ สุธาคูณสมบัติ. **What is good governance**. เข้าถึงเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2558.
เข้าถึงได้จาก <http://www.unescap.org>

สมบูรณ์ ศิริชัย. “เศรษฐกิจไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์.” เอกสารในการสัมมนาทางวิชาการ
ประจำปี 2550 เสนอที่ หอประชุมศรีบูรพา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ,
12 กันยายน 2550.

ภาษาต่างประเทศ

Babacan Hurriyet. **Good Governance and Development in the Pacific**. Accessed
7 february 2016. Available from <https://www.usp.ac.fj/index.php?id=17967>

Balmiki Prasad Singh. **The Challenge of Good Governance in India: Need for
Innovative Approaches**. Accessed 7 february 2016. Available form
<https://www.Innovations.havard.edu/sites/default/files/103461.pdf>

Boutros Ghail Boutros. **An Agenda for Democratization in Global Democracy.**
New York : Routledge, 2000.

Katz Daneil and Robert L.Kahn. **The Social Psychoiogy of Organizations,** 2nd
ed. NewYork : John Wiley & Son, 1978.

Denhardt Janet V. and Robert B. Denhardt. **The New Public Service: Serving,**
New York: M.E.Sharpe, 2003.

Best John W. **Research in Education.** Englewood Cliffs: Prentice-Hall, Inc., 1970.

Sam Agere. **Promoting Good Governance : Principle,Practices and Perspective.**
London : Commonwealth Secretariat, 2000.

Thlang Sokim, Xu Xiaolin, and Huang Dong. **E- GOVERNMENT : COMBATTING
CORRUPTION AND CONTRIBUTE TO GOOD GOVERNANCE.** Accessed
7 february 2016. Avaliable from [http://www.idpublications.org/wp-
content/uploads/2015/09/Abstract.pdf](http://www.idpublications.org/wp-content/uploads/2015/09/Abstract.pdf)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

GOOD GOVERNANCE OF RATTANARATBUMRUNG SCHOOL

แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการทำ
สารนิพนธ์ เรื่อง “ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ” ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของท่านมีค่าอย่าง
ยิ่งต่อการวิจัยทำให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ข้อมูลที่
ท่านตอบถือว่าเป็นความลับและไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่านแต่ประการใด จึงขอความกรุณา
โปรดตอบให้ครบถ้วนทุกข้อ

แบบสอบถามนี้ประกอบด้วย 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 การปฏิบัติตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง
เมื่อท่านให้ข้อมูลครบถ้วนทุกข้อแล้ว โปรดส่งแบบสอบถามนี้คืนให้กับผู้วิจัย เพื่อที่จะได้รวบรวมและ
วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ สำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายพิษณุ ยงดี

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อที่	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
1	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2	อายุ ☐ น้อยกว่า 30 ปี ☐ 30 - 40 ปี ☐ 41 - 50 ปี ☐ มากกว่า 50 ปีขึ้นไป
3	ระดับการศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี
4	ตำแหน่ง ☐ ผู้บริหาร (ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการสถานศึกษา/หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้/หัวหน้างานฝ่ายต่างๆ) ☐ ครูผู้สอน ☐ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
5	ประสบการณ์ในการทำงาน ☐ น้อยกว่า 10 ปี ☐ 10 - 20 ปี ☐ 21 - 30 ปี ☐ มากกว่า 30 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 การปฏิบัติตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามสภาพจริงที่ปรากฏ 1 ข้อเพียง

คำตอบเดียว โดยผู้วิจัยได้กำหนดช่วงระดับความคิดเห็นไว้ 5 ระดับดังนี้

5 หมายถึง การปฏิบัติตามธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การปฏิบัติตามธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง การปฏิบัติตามธรรมาภิบาล อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง การปฏิบัติตามธรรมาภิบาล อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง การปฏิบัติตามธรรมาภิบาล อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ ที่	ธรรมาภิบาล	ระดับความ คิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	สถานศึกษามีการออกคำสั่ง หรือมอบหมายงานเป็นไปตามระเบียบของ กระทรวงศึกษาธิการ		✓			

จากตัวอย่างที่ 1

ถ้าท่านมีประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมในการปฏิบัติตามธรรมาภิบาลของโรงเรียน ที่แสดงออกเป็น
ส่วนใหญ่ ให้เลือกระดับ 5

ถ้าท่านมีประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมในการปฏิบัติตามธรรมาภิบาลของโรงเรียน ที่แสดงออก
บ่อยครั้ง ให้เลือกระดับ 4

ถ้าท่านมีประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมในการปฏิบัติตามธรรมาภิบาลของโรงเรียน ที่แสดงออกไม่
บ่อยครั้ง แต่ก็ปฏิบัติ ให้เลือกระดับ 3

ถ้าท่านมีประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมในการปฏิบัติตามธรรมาภิบาลของโรงเรียน ที่แสดงนานๆ
ครั้ง ให้เลือกระดับ 2

ถ้าท่านมีประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมในการปฏิบัติตามธรรมาภิบาลของโรงเรียน ที่ไม่มีการปฏิบัติ
หรือไม่แสดงออกให้เห็น ให้เลือกระดับ 1

ข้อที่	ธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	หลักการตอบสนอง สถานศึกษาให้บริการต่อผู้ปกครองและนักเรียนภายในระยะเวลาที่กำหนด					
2	สถานศึกษาสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง					
3	สถานศึกษาสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจให้กับชุมชน					
4	สถานศึกษาจัดการศึกษาตอบสนองต่อความคาดหวังและความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน					
5	สถานศึกษาจัดการศึกษาตอบสนองต่อความต้องการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่าง					
6	หลักการรับผิดชอบ สถานศึกษาแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ					
7	สถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อผลงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้					
8	สถานศึกษาแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้ปกครองและนักเรียน					
9	สถานศึกษามีการแสดงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและชุมชน					
10	หลักความโปร่งใส สถานศึกษามีกระบวนการในการทำงานอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา					
11	สถานศึกษาสามารถชี้แจงเมื่อมีข้อสงสัยในข้อมูลข่าวสารต่อผู้ปกครองและนักเรียนได้					
12	ผู้ปกครอง/นักเรียน/ชุมชน สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยได้ตามกฎหมาย					
13	สถานศึกษาเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ผู้ปกครองและนักเรียนรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ ของสถานศึกษาได้					
14	สถานศึกษาสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและนักเรียนตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ ของสถานศึกษาได้					
15	หลักการมีส่วนร่วม สถานศึกษามีกระบวนการให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ร่วมกัน					

ข้อที่	ธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
16	สถานศึกษามีกระบวนการให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาส ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ ประเด็นที่สำคัญเกี่ยวข้อง ร่วมกันในการพัฒนาสถานศึกษา					
17	สถานศึกษามีกระบวนการให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีโอกาส ร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา					
18	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วมใน กระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาสถานศึกษา					
	หลักนิติธรรม					
19	สถานศึกษามีการใช้อำนาจทางกฎหมายในการบริหารจัดการ ด้วยความเป็นธรรม					
20	สถานศึกษามีการใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารจัดการ ด้วยความเป็นธรรม					
21	สถานศึกษามีการบริหารจัดการโดยไม่เลือกปฏิบัติต่อครู ผู้ปกครองและนักเรียน					
22	สถานศึกษามีการบริหารจัดการโดยคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของครู ผู้ปกครองและนักเรียน					
	หลักความเสมอภาค					
23	สถานศึกษามีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่ มีการแบ่งแยก ชาย/หญิง					
24	สถานศึกษามีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่ มีการแบ่งแยก ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา อายุ					
25	สถานศึกษามีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มี การแบ่งแยก ความพิการ/สภาพทางกายหรือสุขภาพ และสถานะ ของบุคคล					
26	สถานศึกษามีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษาโดยไม่มี การแบ่งแยกฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ ความเชื่อทางศาสนา					
27	สถานศึกษามีการปฏิบัติให้ได้รับบริการในการจัดการศึกษา ในเรื่อง การฝึกอบรม และอื่นๆ					

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม/เครื่องมือวิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายพิษณุ ยงดี
ที่อยู่	94 หมู่ 1 ตำบลเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี 70120
ที่ทำงาน	โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง ตั้งอยู่เลขที่ 75 ถนนราษฎร์ร่วมใจ เทศบาลเมืองบ้านโป่ง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2552	สำเร็จการศึกษาปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขา วิชาคณิตศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จ.ราชบุรี
พ.ศ. 2557	ศึกษาต่อระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2552	ครูผู้ช่วย โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
พ.ศ. 2554 – ปัจจุบัน	ครู คศ.1 โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

